

ที่มาภาพ: Wikimedia Commons

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มูลนิธิการศึกษาพลเมืองไทย

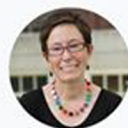
11 มิ.ย. 63
10.00 น. เป็นต้นไป

มองอเมริกาและหันมามองไทย:

การศึกษา
ประชาธิปไตย
สิทธิมนุษยชน
จะ何去何ต ?

ที่มาภาพ: Prachatai English

ไอรสา
ซาเบอร์คอร์น

ประจักษ์
กิ่งศรี

อรรณา
อนันตวรสุก

นภารัตน์
กรรณรัตนสุต

วิชชกัญญา
บุญนินท์

เบญจรัตน์
แซ้ว

พัทธ์ธีรา
นาคอุไรรัตน์

รับชมผ่านทางโปรแกรม

จัดโดย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
และมูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย

ใส่สแกน QR Code
เพื่อลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม

ใส่สแกน QR Code
เพื่อถอนแบบประเมินกิจกรรม

มองอเมริกาและหันมามองไทย:

การศึกษาไทย ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนจะ何去何ต?

พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2563 (ebook)

เลขประจำหนังสือ ISBN: 978-974-xxx-xxx-x

บรรณาธิการและเรียบเรียง:

พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์ วัลลภ ภูมรา บดินทร์ สายแสง

ตรวจพิสูจน์อักษร: เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว

จัดรูปเล่ม: บดินทร์ สายแสง

กราฟฟิก: บดินทร์ สายแสง เขมิกา กลิ่นเกษร

ปก: บดินทร์ สายแสง เขมิกา กลิ่นเกษร

ติดต่อผู้จัดทำ:

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

เลขที่ 999 อาคารปัญญาพิพัฒน์ ถ.พุทธมณฑลสาย 4 ศาลายา นครปฐม 73170

โทร.02-441-0872-3

<https://op.mahidol.ac.th/ihrp/category/graduate-seminar/>

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์และคณะ, เรียบเรียง.

มองอเมริกาและหันมามองไทย: การศึกษาไทย ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนจะ何去何ต?- นครปฐม: สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563. 99 หน้า.

1.มองอเมริกาหันมามองไทย. 2.เสวนาวิชาการ.

ISBN: 978-616-443-452-3

ผู้อำนวยการแถลง

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาแม้จะดูเหมือนว่าอยู่ห่างไกลจากประเทศไทย ทว่าความรู้สึกร่วมของผู้คนในสังคมไทย ที่มีต่อการเสียชีวิตของ George Floyd

คนผิดคำซึ่งถูกกระทำจากตำรวจจนถึงแก่ชีวิตนั้น นับว่าเป็นเหตุการณ์ที่ควรจะได้ครุ่นชบคิดอย่างจริงจัง และเทียบเคียงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบ้านเรา

อย่างไรก็ดี การที่ผู้คนในสังคมไทยมีความรู้สึกร่วมดังกล่าว ย่อมสะท้อนถึงการตระหนักในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ เมื่อย้อนดูเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเรา อาจเห็นปรากฏการณ์ที่สามารถเทียบเคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ เช่น กรณีตากใบ หรือกรณีผู้อพยพ รวมทั้งแรงงานข้ามชาติ ซึ่งถูกกระทำจากโครงสร้างแบบอำนาจนิยม ที่เราต่างก็เห็นกันได้อยู่เนือง ๆ

คำถามสำคัญคือ ทำอย่างไรจะสร้างความตระหนักรู้อย่างเท่าทันต่ออดีต ความเกลียดชัง และการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับมนุษย์ชาติพันธุ์ สีผิวใด คิดเห็นต่างกับเรา เพียงใดก็ตาม นอกจากนี้ ทำอย่างไรที่จะร่วมกันปฏิเสธการใช้ความ

รุนแรงทุกรูปแบบ และเห็นว่าการใช้ความรุนแรงนั้นเป็นสิ่งที่สังคมไม่
อาจยอมรับได้

สถาบันฯ ขอขอบคุณหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาที่ริเริ่มจัดงานเสวนาวิชาการนี้
อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ และขอบคุณวิทยากรทุกท่านที่ให้
เกียรติร่วมเสวนา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การเสวนาครั้งนี้จะช่วย
เปิดพื้นที่และมุมมองให้สังคมไทยได้เรียนรู้ ใคร่ครวญ และไม่เดินไป
ในทางที่จะสร้างบาดแผลให้แก่กัน

ดร.เอกพันธ์ ปิณฑวณิช

รักษาการผู้อำนวยการ

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

ที่มาที่ไป

จากการติดตามสถานการณ์การประท้วงในอเมริกาที่เพิ่มระดับความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องและจับตากระแสการวิพากษ์ในสังคมไทยที่มีทั้งสะใจกับความเสียหาย ความวุ่นวายในอเมริกา การริเริ่มพูดคุยตั้งคำถามกับกลุ่มนักศึกษาarayวิชา สื่อสารเพื่อสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ (มสสส 526) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ถึงปรากฏการณ์การก่อจลาจล การใช้ความรุนแรง และการประท้วงด้วยสันติในสหรัฐอเมริกาหลังจากที่ภาพตำรวจผิวขาวใช้เชือกคอกชายผิวดำจนถึงแก่ชีวิตซึ่งทราบชื่อต่อมาว่า George Floyd อายุ 46 ปี เหตุเกิดเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2563 แต่การขบคิดอย่างจริงจังเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2563 เมื่อเอ่ยถึงเหตุการณ์ในอเมริกาว่าเราจะสามารถเรียนรู้อะไรได้บ้างก่อนจะปิดภาคการศึกษา ผู้เขียนได้มอบหมายให้นักศึกษากลุ่มนี้ชมภาพยนตร์เรื่อง Freedom Writers(2007) และเขียนรายงานส่งด้วย เสียงสะท้อนของนักศึกษา คือ ฉากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอเมริกาปัจจุบันไม่ต่างอะไรจากเรื่องเล่าที่อยู่ในภาพยนตร์ดังกล่าวซึ่งสร้างจากเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1990 จึงเป็นที่มาของการชวนคิดจัดเสวนาออนไลน์โดยเบื้องต้นจะทำเป็นชุดเสวนา (series) เริ่มจากการทำความเข้าใจ

สังคมอเมริกัน ก่อนจะไปทำความเข้าใจว่าเหตุใดความเกลียดชังและการใช้ความรุนแรงจึงยังคงดำรงอยู่ในสังคมอเมริกันที่ได้ชื่อว่าเป็นต้นแบบของประเทศเสรีประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน แต่เมื่อได้ขบคิดอย่างละเอียดถี่ถ้วนก็พบข้อจำกัดหลายประการ ในที่สุดจึงต้องปรับเปลี่ยนแผนการจัดการเสวนาออนไลน์โดยพักเรื่องการสนทนาผ่านภาพยนตร์ออกไปก่อน กระนั้น มิได้หมายความว่า จะยกเลิกเสียทีเดียว นักศึกษาบางท่านยังสนใจอยากชวนเสวนาผ่านภาพยนตร์ต่อ ซึ่งเราก็คาดหวังว่าจะจัดในเร็ว ๆ นี้

งานเสวนาในช่วงที่ยังต้องรักษาระยะห่างทางสังคม (social distancing) มีข้อจำกัดในเรื่องการเสวนาผ่านระบบออนไลน์ซึ่งหากยาวมากไปทั้งผู้พูดผู้ฟังจะเหนื่อยล้าและเพื่อให้ยังคงอยู่ในกระแสงานเสวนาครั้งนี้จึงจัดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีเวลาเตรียมการณั้เพียงไม่กี่วัน วิทยาการที่ประสานเชิญไว้ตอบรับกลับมาในวันอาทิตย์ที่ 6 มิถุนายน เรากำหนดจัดงานวันที่ 11 มิถุนายน ดังนั้น การเตรียมทุกอย่างเพื่อให้ทันการจึงต้องทำงานกันข้ามคืน

งานเสวนานี้จะเกิดขึ้นมิได้หากทีมงานไม่มีอาชีพเพียงพอผู้เขียนต้องขอบคุณคุณคุณปตินทร์ สายแสง นักวิจัยของสถาบันที่ช่วยประสานงาน ออกแบบแบนเนอร์ วึ่งไล่ตามเอกสารต่าง ๆ ที่ออกจากสถาบันไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทัน ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยีของสำนักอธิการบดีและของสถาบันสิทธิมนุษยชนและ

สันติศึกษาคุณเสมอมา แะ ย้อยยวน ที่ช่วยจัดการแปลงห้องเรียนเป็นห้องถ่ายทอดสดอย่างเร่งด่วน คุณเขมิกา กลิ่นเกษรช่วยจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตรให้ ขอขอบคุณคุณมานิยา รักษาผล เจ้าหน้าที่หลักสูตรไทยที่ช่วยจดประเด็นคำถามตลอดการเสวนา ที่สำคัญคือ ขอขอบคุณคุณวัลลภ ภูมรา นักวิชาการอีกท่านที่ช่วยถอดเทปอย่างละเอียด

ที่จะขาดเสียมิได้เลยสำหรับการเสวนาที่เปิดพื้นที่ให้ผู้ต้องการติดตามซึ่งเป็นผู้มีความพิการทางการได้ยินสามารถติดตามการเสวนาได้โดยไม่ถูกทอดทิ้งไว้นอกสังคม คือ สล่าภาษามือจากวิทยาลัยราชสุดา 2 ท่านที่ทางคณะบดีวิทยาลัยราชสุดาได้ให้ความอนุเคราะห์อย่างรวดเร็วผ่านการประสานงานของอาจารย์ ดร.สุธา เหลือละม้ายที่ช่วยเป็นธุระให้ในช่วงที่วิทยาลัยปิดทำการตั้งแต่ไวรัสโคโรนา 2019 ระบาด ทำให้สามารถทำหนังสือถึงคณะบดีได้ทันเวลา และล่ามภาษามือทั้งสองท่านคือ คุณสร้อยทอง หยกสุริยันต์ และคุณวิภาวี เขียวขำ จึงได้ทำหน้าที่สื่อสารแทนพวกเราทั้งหมดไปยังผู้ฟังที่ต้องการ

ขอขอบคุณวิชาการผู้อำนวยการสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ต้นสังกัดที่อนุมัติให้จัดเสวนาได้อย่างเร่งด่วน

สารบัญ

หน้า

ผู้อำนวยการแถลง	[1]
ที่มาที่ไป	[3]
สารบัญ	[6]
หลักการและเหตุผล	1
มองอเมริกาหันมามองไทย	7
ภาคผนวก	83
ประวัติวิทยากร	85
องค์กรร่วมจัด	90

หลักการและเหตุผล

ขณะที่สังคมอเมริกันกำลังเผชิญกับปัญหาการประท้วงที่แพร่หลายไปหลายมลรัฐหลังจากที่ตำรวจผิวขาวได้ใช้เชือกคอคอชายผิวดำอายุ 46 ปี นามว่า George Floyd เป็นเวลา 8.46 นาที จนกระทั่งเสียชีวิตเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2563 (The New York Times, 31 May 2020) ก่อนจะเสียชีวิต Floyd ได้เอ่ยคำว่า “I can’t breathe” ก่อนจะสิ้นใจในเวลาต่อมา

เหตุการณ์ประท้วงต่อการกระทำของตำรวจผิวดำดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นเฉพาะในสังคมอเมริกันเท่านั้น ในฝรั่งเศสมีการประท้วงเชิงสัญลักษณ์ต่อเหตุการณ์ดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยผู้ประท้วงจำนวนมากพากันนอนคว่ำหน้าเป็นเวลา 9 นาที พอ ๆ กับเวลาที่ชายผิวดำถูกคอคอไว้

ท่ามกลางความสับสนอลหม่านที่เกิดขึ้นจากการประท้วงในหลายมลรัฐของอเมริกา และการประท้วงเชิงสัญลักษณ์ในโลกออนไลน์ ยังมีผู้คนในสังคมไทยจำนวนหนึ่งที่อาจไม่ได้เข้าใจโครงสร้างและสภาพสังคมอเมริกันมากพอ จึงแสดงความเห็นเชิงลบในทำนองเสียดย่ำประชาธิปไตยแบบอเมริกันเชื่อมโยงการเรียกร้องความเป็นประชาธิปไตยในสังคมไทยโดยใช้คำเรียกย่ำยั้นว่า “ลิเบอรัล” หรือพวกนักประชาธิปไตยในบ้านเรา คงต้องคิด

หน้า คิดหลัง เอาไว้มั้ง ว่าจะยังเพรียกหาประชาธิปไตยแบบอเมริกัน (ทับทิม พญาไท, 2 มิถุนายน 2563) ทั้งยังกล่าวอ้างข้อเขียนของ นักวิชาการอังกฤษ เรื่อง “Democracy doesn’t work for black, working-class Americans, and these riots prove it.” (McKenzie, 31 May, 2020) หรือประชาธิปไตยไม่ได้เป็นอะไรที่มีประสิทธิผล สำหรับคนผิวสี คนทำงานชาวอเมริกัน” (ทับทิม พญาไท, 2 มิถุนายน 2563)

อย่างไรก็ดี ทับทิม พญาไท กลับละเลยบริบทสำคัญที่ Risa McKenzie ได้ชี้ให้เห็นว่าที่ระบอบประชาธิปไตยในอเมริกาไม่ เอื้ออำนวยต่อคนกลุ่มน้อย คนผิวดำอย่างไร McKenzie อธิบายในงานชิ้นนั้นว่า โครงสร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมของอเมริกัน ต่างหากที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้คนผิวสี คนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่น ๆ ตกเป็นเหยื่อของคนผิวขาวซึ่งมักเป็นกลุ่มที่ยึดครองอำนาจทาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในอเมริกาตลอดประวัติศาสตร์ ดังนั้น การจะกล่าวอ้างตัดตอนและโทษว่าระบอบประชาธิปไตยด้วย สายตาอันสั้นและวิสัยทัศน์อันคับแคบปราศจากความเข้าใจใน บริบททางสังคมอเมริกันจึงน่าจะมีใช้วิสัยของการวิพากษ์ที่ สมเหตุสมผลเพียงพอ

เช่นนั้น สังคมประชาธิปไตยอเมริกันหน้าตาเป็นอย่างไร บริบททางโครงสร้างของสังคมเป็นแบบใด และทำไมการที่ตำรวจ

อเมริกันผิวขาวทำหน้าที่ของตนแต่มีผลทำให้พลเมืองอเมริกันผิวดำเสียชีวิตหนึ่งคนจึงกลายเป็นกระแสขึ้นมาได้ ระบอบประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนที่บรรพชนของอเมริกาวางรากฐานไว้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้หรือไม่อย่างไร กล่าวให้ถึงที่สุด เหตุการณ์เสียชีวิตของพลเมืองอเมริกันเพียงหนึ่งคน แต่มีใช้แค่เพียงจำนวนเท่านั้นว่าเชื่อมโยงกับประเด็นสำคัญมากและกลายเป็นประเด็นใหญ่ที่ทั่วโลกต้องหันมาใส่ใจโดยเฉพาะประเด็นการเหยียด การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งสีผิวซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมอเมริกัน มาเนิ่นนานนั้นสังคมไทยจะเรียนรู้อะไรจากสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมอเมริกันในเวลานี้

หันกลับมาที่ประเทศไทย วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 มติคณะรัฐมนตรีให้สถาบันการศึกษาทั่วประเทศจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนศึกษา นับเป็นเรื่องราวที่น่ายินดียิ่ง แต่หลังจากนั้นไม่ถึงสองสัปดาห์เย็นวันที่ 4 มิถุนายน 2563 พลเมืองไทยคนหนึ่งถูกอุ้มหายไปในขณะที่กำลังลี้ภัยการเมืองอยู่ในกัมพูชา ปราบกฏการณ์ดังกล่าวทำทลายมติคณะรัฐมนตรีและทำทลายบทบาทหน้าที่ของสถาบันการศึกษาไทยที่ต้องรับนโยบายไปปฏิบัติไม่น้อย คำถามสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมอเมริกากับสังคมไทยโดยเฉพาะในประเด็นสิทธิมนุษยชน สังคมประชาธิปไตย และการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างหลากหลายคือ เราจะเรียนรู้และเข้าใจปรากฏการณ์

ที่เกิดขึ้นในสังคมอเมริกันที่ขึ้นชื่อว่าเป็นแม่แบบของระบอบการปกครองประชาธิปไตยและต้นแบบของสังคมที่สิทธิมนุษยชนเข้มแข็ง ดังกล่าวอย่างไร แนวทางการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนจะรับมือกับความท้าทายและจะจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนต่อไปอย่างไรหากไม่เข้าใจโครงสร้างและเงื่อนไขต่าง ๆ ทางสังคมที่ก่อรอบเขาจะปั้นทอนสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่นับวันความแตกต่างหลากหลายมีโอกาสปะทะสังสรรค์กันได้มากขึ้นในยุคสังคมแนววิถีใหม่(New normal) ผ่านโลกออนไลน์ หลังจากนั้นเป็นต้นไป ด้วยมุ่งหวังว่าในภาวะที่สังคมไทยกำลังภาคภูมิใจกับความสามารถในการจัดการภาวะวิกฤตจากโรคระบาด ของเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ โควิด-19 และกำลังจะเข้าสู่แนววิถีความเป็นปกติใหม่จะได้ใช้โอกาสนี้ในการเรียนรู้และปรับปรุงพัฒนาให้ก้าวพ้นปัญหาประชาธิปไตย ปัญหาอคติและการเหยียดเกลียดชัง เพื่อไปให้ถึงสังคมสันติสุข เป็นธรรม และผู้คนเคารพกันและกัน อย่างตระหนักในศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ผู้มีเมตตากรุณาต่อกันสมดังสังคมที่วางบนรากฐานพุทธปรัชญา

วัตถุประสงค์:

1. เพื่อร่วมกันพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นที่อเมริกา ทบทวนสะท้อนกลับมองสังคมไทยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างความ

ไม่เป็นธรรมทางสังคม อคติและความเกลียดชังทางชาติพันธุ์ ความรุนแรงโดยรัฐในสังคมไทย

2. เพื่อร่วมกันขบคิดเปิดมุมมอง ขยายความรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน การปกครองระบอบประชาธิปไตย สันติภาพ และสันติวิธี

3. เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบัน และเป็นเวทีบริการวิชาการคืนความรู้สู่สังคมและตอบโจทย์การเป็น “ปัญญาของแผ่นดิน”

วิทยากรร่วมเสวนา:

1. รศ.ดร.ไทเรล ฮาเบอร์คอร์น

รองศาสตราจารย์ด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-เมดิสัน

2. ผศ.ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. ผศ.ดร.นภารัตน์ กรรณรัตน์สุตร

ประธานหลักสูตร MA in Human Rights

4. อ.ดร.วัชรุทัต บุญอินนท์

ประธานหลักสูตร PhD in Human Rights and Peace

Studies

5. ผศ.อรรถพล อนันตวรสกุล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้นำการเสวนาวิชาการ

อ.ดร.เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว

ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาสีทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

ผู้ดำเนินรายการ

อ.ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์

อาจารย์ประจำสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

ล่ามภาษามือ:

1. นางสาวสร้อยทอง หยกสุริยันต์

2. นางสาววิภาวี เชี่ยวขำ

วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ประสานงาน:

อาจารย์ ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์

รูปภาพ: Wikimedia Commons

มองอเมริกาและหันมามองไทย: การศึกษาไทย ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนจะ何去何ต?

รูปภาพ: Prachatai English

มองอเมริกาและหันมามองไทย:

การศึกษา ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนจะ何去何ต ?

วันพฤหัสบดีที่ 11 มิถุนายน 2563 เวลา 10.00 – 12.20

อาจารย์ ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์:

ขออนุญาตสวัสดิ์นะคะท่านผู้ที่ชม lives สดอยู่ทางบ้าน
ตอนนี้ ดิฉัน ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์ จากสถาบันสิทธิมนุษยชน
และสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล นะคะ วันนี้รับหน้าที่เป็นผู้
ดำเนินรายการในช่วงแรกนะคะ วันนี้กิจกรรมของเราก็คือ มอง
อเมริกาและหันมามองไทย นะคะ อินเทอร์เน็ตนิดหน่อย ในช่วงที่เรา
ยังอยู่ในช่วง work from home และยังมีภาวะโรคระบาด ทำให้เราไม่
สามารถไม่สามารถมาเจอกันตัวเป็นๆซึ่งๆหน้าได้ ก็เสวนาออนไลน์
กัน ไม่น่าจะนะคะ ผู้ที่รับชมรับฟังกันอยู่ทางเพจของสถาบัน ได้รับ
สัญญาณชัดเจนหรือไม่ อย่างไร เราอยากขอให้ท่านช่วยใส่มาใน
กล่องข้อความ คอมเมนต์ให้เราด้วยว่าเสียงที่ได้ยิน ภาพที่ได้ชมอยู่
มีความชัดเจนอย่างไร

กลับมาที่วัตถุประสงค์ของโครงการนี้นะคะ คืออย่างที่เรา
เห็นกันตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 เป็นต้นมา ท่านที่ดูข่าวจาก
สหรัฐอเมริกา ปราบกฏการณ์ Black Lives Matter จากกรณีการตาย

ของ George Floyd ก็ได้ส่งกระแสไปทั่วโลกก็ว่าได้ หลังจากวันนั้นแค่ 1 วัน วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 ในประเทศไทย มติจากที่ประชุม คณะรัฐมนตรีไทย จริงๆเป็นเรื่องที่น่ายินดีนะ เพราะว่ามีมติในวันนั้น เห็นชอบเรื่องแนวทางการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับ กลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย เพื่ออะไร เพื่อที่จะทำให้ ประเทศไทยเราได้อยู่ร่วมกันอย่างเคารพสิทธิ และมีหลายคน ที่พยายามจะเปรียบเทียบประเทศอเมริกาแล้วหันมามองประเทศไทย เพราะว่ามีหลายกระแส อย่างเช่น มองอเมริกาว่า เป็นไงละ เป็น ประเทศประชาธิปไตย เป็นประเทศหัวหอกของสิทธิมนุษยชน แล้ว ตอนนี้เป็นยังไง เกิดจลาจลใช้ไหม แสดงว่าประชาธิปไตยมันไม่ดี ในขณะที่หลายคนก็มอง เอ๊ะ เรามองอเมริกาแค่มุมเดียวหรือเปล่า เพราะฉะนั้น งานวันนี้ จะบอกว่าเป็นการฝึกกำลังของ 4 หลักสูตร ของสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ที่จัดการเรียนการสอน เรื่องสิทธิมนุษยชน แล้วเราก็มองไปที่มิติ ครม. และเราก็มองไปที่ ปราบกฏการผิดที่เกิดขึ้นในอเมริกาเหมือนกันว่าเกิดอะไรขึ้น แล้วใน ฐานะของคนของสถาบันที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนเรื่องสิทธิ มนุษยชนโดยตรง จะเดินหน้าต่อไปอย่างไร ทีนี้เราคิดแค่สถาบันฯ อย่างเดียวก็คงไม่ได้ เลยชวนอาจารย์จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งทั้งสองท่านก็มี ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน

ประชาธิปไตย เรื่องทำอย่างไรที่จะให้เราอยู่ร่วมกันได้บนความแตกต่างหลากหลาย และก็ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน เมดิสัน โดย รศ.ดร.โทเรล ฮาเบอร์คอร์น วันนี้ท่านพูดภาษาไทยนะคะ ไม่ต้องกังวล หรือแฟนคลับทั้งหลายก็ติดตามท่านได้ วันนี้เราก็เลยอยากชวนกันคิดว่า ลองมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอเมริกาดูซิ แล้วเราจะถอดบทเรียน หรือเรียนรู้อะไรได้บ้างในสังคมไทย จากมุมมองของนักการศึกษา คนที่จัดการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องประชาธิปไตย เพื่อจะได้ขยับขับเคลื่อน มติ ครม. เรื่องแนวทางการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาในประเทศไทย และอีกนโยบายหนึ่งที่สำคัญมาก และทางมหาวิทยาลัยมหิดลเองก็พยายามขยับขับเคลื่อนก็คือ เรื่องการสร้างปัญญาให้แผ่นดิน ทำอย่างไรให้แผ่นดินไทยเป็นแผ่นดินแห่งการสมานฉันท์ และเราพัฒนาอยู่ด้วยกันได้ด้วยอย่างเคารพความหลากหลายและไม่ใช้ความรุนแรง เราก็อยากชวนสังคมไทยช่วยกันคิดนะคะ เพราะฉะนั้นวัตถุประสงค์วันนี้ก็คือ ร่วมกันพิจารณาว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอเมริกาเป็นอย่างไร แล้วสังคมไทยจะเรียนรู้อย่างไรเพื่อให้ก้าวข้ามอคติ ความเกลียดชัง หรือว่าการใช้ความรุนแรง แล้วก็ลองดูว่าเราจะขบคิดขยายการทำงานในเรื่องนี้ไปได้อย่างไร

วันนี้เราได้รับความร่วมมือจาก 4 หลักสูตร จริงๆถ้านับก็คือ 4 สถาบัน มหิดล ธรรมศาสตร์ จุฬาฯ และ วิสคอนซิน หลังจากนี้ ดิฉันคิดว่าผู้ที่จะทำหน้าที่ดำเนินรายการได้อย่างดีที่สุดก็น่าจะเป็น

ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว ผู้ร่วมเสวนาในตอนนี้จะมี อาจารย์ ดร.วัชรฤทัย บุญอินทร์ เป็นประธานหลักสูตรปริญญาเอก เดี่ยวท่านจะเข้ามาแนะนำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภารัตน์ กรรณรัตน์สูตร อยู่ที่นี่และก็พยายามรักษาระยะห่างนะคะ และอย่างที่บอกว่าต้องรวมความหลากหลาย วันนี้ก็ต้องกราบขอขอบคุณวิทยาลัยราชสุดา ที่กรุณาส่งล่ามภาษามือมา มหิตลเราก็มีอีกหนึ่งนะคะในเรื่องนี้ มาให้เรา 2 ท่าน เพื่อที่จะคล้ายๆชวนเราคิดด้วยว่า ต่อไปนี้เราต้องอยู่บนโลกออนไลน์มากขึ้น การจัดเสวนาออนไลน์ การจัดการเรียนการสอน ไม่ควรจะหลงลืมใครไว้ข้างหลัง เราก็ inclusive society ด้วยกัน

คิดว่าคงต้องส่งเวทีไปให้ อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์ ส่วนดิฉันก็ขอทำหน้าที่ติดตาม ส่วนท่านใดที่มีความเห็นก็ส่งเข้ามา เดี่ยวจะทำหน้าที่รับความเห็นแล้วเสนอให้วิทยากร ขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์ ต่อเลยนะคะ ขอขอบคุณค่ะ

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

ขอบคุณอาจารย์พัทธ์ธีรา สวัสดิ์ทุกท่านนะคะ ดิฉัน เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว จากสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิตล วันนี้เราจะชวนกันทบทวนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ในตอนนี้ ทั้งกรณีการใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อคนผิวดำซึ่งเป็นปัญหาที่มีมายาวนานในอเมริกา

หรือการที่มีคนออกมาชุมนุมประท้วงทั่วประเทศ มันเหมือนจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นไกลตัว แต่จริงๆ แล้วมันมีหลายเรื่องที่เราสามารถมอง ทบทวนสังคม หรือการเมืองไทยได้ วันนี้จะขอแนะนำวิทยากรอีก ครั้งหนึ่ง เราแนะนำจากคนที่อยู่ไกลที่สุดก่อนเลย

รองศาสตราจารย์ ดร.ไทเรล ฮาเบอร์คอร์น จากภาควิชา ภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-เมดิสัน อาจารย์กรุณาเข้ามาร่วมเสวนาครั้งนี้ด้วย ตอนนี้ก็ตีึกมากแล้วของที่บ้านอาจารย์ เพราะอาจารย์อยู่ที่สหรัฐอเมริกา ถ้าใครติดตามงานเขียนเกี่ยวกับการเมืองไทยน่าจะคุ้นชื่ออาจารย์ไทเรลอยู่ เพราะ อาจารย์ศึกษาเกี่ยวกับกรณีการใช้ความรุนแรงโดยรัฐในรัฐไทย ทั้งในแง่ประวัติศาสตร์จนถึงภาวะการเมืองในปัจจุบัน อาจารย์น่าจะ ช่วยเรามองทั้งในฐานะจากประวัติศาสตร์ความรุนแรงใน สหรัฐอเมริกา แล้วมาดูว่าจะทำให้เราเข้าใจการเมืองไทย หรือเรื่อง ความรุนแรง หรือเรื่องความไม่เท่าเทียมในสังคมไทยได้อย่างไรบ้าง จริงๆ อาจารย์ไทเรลบอกไว้ว่าประวัติศาสตร์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ในอเมริกามันเทียบไม่ได้กับอะไรเลย แต่ก็ยังอยากให้อาจารย์ย้อน มามองสังคมอยู่ดี

วิทยากรอีกท่านหนึ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ก้อง กิรติ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จะช่วยเรามองเรื่อง มุมมองทางด้านประชาธิปไตยว่าการขึ้นมาต่อสู้เรื่อง Black Lives

Matter บอกอะไรเราบ้างเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย เมื่อกี้ที่ อาจารย์พัทธ์ธีราตั้งคำถามว่า มีคนวิพากษ์วิจารณ์ว่าประชาธิปไตย ไม่สามารถบอกอะไรได้ มันจะมีปัญหาอะไรไหม และในสังคมไทย เราจะทำความเข้าใจเรื่องนี้ได้อย่างไร

วิทยากรอีกท่านหนึ่ง ซึ่งจริงๆก็เป็นผู้ร่วมจัดกับเราด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอยู่ที่มูลนิธิการศึกษาเพื่อการสร้างพลเมืองไทยด้วย ซึ่งวันนี้ก็เป็นองค์กรร่วมจัดกับเรา อาจารย์จะช่วยมองด้านการศึกษาว่าเป็นตัวปัญหา หรือจะช่วยตอบโจทย์ปัญหาที่มันเกิดขึ้น

เมื่อที่ 3 ท่าน เป็นวิทยากรจากภายนอก อีก 2 ท่าน เป็นวิทยากรภายในจากสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภรัตน์ กรรณรัตน์สุตร อาจารย์สนใจศึกษาเรื่องบุคคลชายขอบ บุคคลที่ถูกกีดกันออกไปจากสังคม ก็จะมาสะท้อนจากมุมมองนี้

ส่วน อาจารย์ ดร.วัชรุทัย บุญอินันท์ เป็นอีกท่านที่ศึกษาเรื่องการศึกษาเหมือนกัน จะช่วยตอบโจทย์คล้ายๆอาจารย์อรรถพลว่า เราจะก้าวข้ามมองไปข้างหน้าได้อย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น การศึกษาจะช่วยตอบโจทย์นี้ได้อย่างไรหรือไม่

เมื่อก็แนะนำเรียงตามลำดับความห่างไกลจากสถานที่ เดียว จะเริ่มเรียงตามลำดับที่จะพูดนะคะ จะขอเชิญอาจารย์ไทเรล เริ่มเปิดประเด็นก่อนในฐานะที่เป็นคนในพื้นที่และศึกษาเรื่องนี้ วิทยากร จะมีเวลาคนละประมาณ 12 นาที และจะมีการเปิดเวทีให้มีการ แลกเปลี่ยนที่หลัง ขอเชิญ อาจารย์ไทเรล ก่อนเลยคะ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไทเรล:

ขอบคุณมาก ๆ คะ ต้องเริ่มต้นด้วยการขอบคุณสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และขอบคุณอาจารย์อาจารย์เบญจรัตน์ ที่ชวนมาพูด ที่จริงก็หวังว่าตอนนี้จะได้อยู่เมืองไทยและเจอกันอย่าง อยู่ในห้องเดียวกัน แต่ก็คงอีกนานละคะ รู้สึกว่าตอนนี้ น่าจะคุยเรื่อง จิตสำนึกทางการเมืองทั้งในสหรัฐและไทยเพราะเห็นปรากฏการณ์ ในทั้งสองที่ว่ามีการแสดงจิตสำนึกทางการเมือง และความยุติธรรม หรือความหวังเพื่อความยุติธรรมที่แทบไม่ค่อยมีในช่วงที่ผ่านมา ทำไมสูงในตอนนี้ ที่จริงคำถามนี้ตอบไม่ค่อยได้ว่าทำไมตอนนี้เกิดขึ้นจริงๆ แล้วความยุติธรรมทั้งสองที่ไม่ใช่สิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้น ก็เป็นสิ่งที่มีความ นาน แต่ตอนนี้ไม่รู้ เพราะว่าไม่มีใครคาด คนได้มีเวลาทบทวน ความคิด ตอนนี ว่าอ้าว ตอนนีต้องออกไปอยู่กลางแจ้ง ไม่นั่นจะ ค่ะ อย่างที่พูดถึงแล้วกรณีที่เกิดการเคลื่อนไหวที่สหรัฐ คือ การที่ ตำรวจฆ่า George Floyd ที่เป็นคนผิวดำโดยจับในขณะที่เขากำลัง พยายามซื้อของ และตำรวจก็ยังไม่ได้จับ คือพยายามจะจับอยู่ แล้ว ก็ฆ่าโดยที่ทำให้เขาหายใจไม่ได้ การฆ่า George Floyd เป็นกรณี

ล่าสุดในประวัติศาสตร์อันยาว 400 ปี ของการใช้ความรุนแรงจากทางรัฐ และจากคนที่ไม่ใช่รัฐที่สหรัฐฯ ที่เรากำลังจะพูดถึงนี้

ในกรณีเมืองไทย สิ่งที่เราเห็นที่น่าคิดและน่าสนใจเหมือนกันจริงๆ แล้วก็อธิบายไม่ได้เหมือนกันว่าทำไมตอนนี้ก็กลายเป็นจุดเริ่มต้นจิตสำนึกใหม่ คือ การบังคับสูญหาย ของวันเฉลิม สัตย์ศักดิ์สิทธิ์ ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งจริงๆ แล้วก็ไม่ใช่คนแรกที่เป็นผู้ลี้ภัยที่วิจารณ์รัฐที่ถูกบังคับสูญหาย แต่ครั้งนี้ก็อย่างที่ทุกคนเห็น มีการตั้งคำถาม และการเรียกร้องความยุติธรรมในฐานะที่เป็นห่วงผลกระทบของความรุนแรงต่อสังคมและสนใจว่ามนุษย์เราจะต่อต้านความอยุติธรรมยังไง ก็มองกรณีในปัจจุบันของการเคลื่อนไหวในปัจจุบันด้วยความกระตือรือร้นอย่างสูง เพราะน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

อีกสิ่งหนึ่งที่อยากจะพูดถึงก่อนจะพูดถึงประวัติศาสตร์การใช้ความรุนแรงต่อคนผิวดำที่สหรัฐฯ คือ สิ่งที่เราเห็นรอบๆ ตัว ก็ต้องบอกตั้งแต่ต้นว่า ไม่ได้ร่วมในการประท้วงเองนะ จริงๆ แล้วก็แค่ต้องเดินไป 10 นาทีก็ประท้วงได้ แต่ก็อยู่ในกลุ่มเสี่ยงไวรัส แล้วคนรอบๆ ตัวก็บอกว่า อย่าออกไปประท้วง แล้วก็เป็นคนที่ไม่ค่อยเก่ง ก็เลยกลัวว่าถ้าไปประท้วงเขาจะรู้ ก็เลยไม่ได้ออก แต่สิ่งที่น่าสนใจ คือ หลานสาวของเราเองที่อายุ 26 แล้วก็เป็นคนเหมือนทุกคนในครอบครัว (เราก็เป็นแกะดำในครอบครัว) ทุกคนเขาก็ทำงานการเงินกัน ทำงานไฟแนนซ์ หลานสาวก็เช่นกัน เขาอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดีซี

เขาก็ประท้วงทุกคืนเลย หลานสาวเป็นคนรุ่นใหม่ธรรมดา เขาก็ทำงาน แล้วก็ไม่ค่อยสนใจเรื่องการเมืองมาก่อน แต่ครั้งนี้เขาก็สนใจเป็นอย่างมาก ยิ่ง คิดว่าหลานสาวก็น่าจะเหมือนหลายๆ คนที่ออกไปประท้วงที่ครั้งนี้มันก็จะสะท้อนใจเป็นอย่างมากนะคะ

ก็อย่างที่อาจารย์เบญจพุดแล้ว สิ่งที่ไทเรลอยากพูดถึง ก็เป็นสิ่งที่คิดว่าเปรียบเทียบกับกรณีอื่นไม่ค่อยได้ เราก็จะอธิบายว่าทำไมเป็นอย่างนั้น ทำไมเราควรจะศึกษา และนี่ก็ถึง เป็นสิ่งที่ถ้าใช้ภาษาอังกฤษ ก็จะใช้คำว่า lynching ในภาษาไทยก็หาคำยาก เป็นการลงประชာทัณฑ์ หรือแขวนคอ หรือประหารชีวิตโดยศาลเดี่ยวจากกลุ่มคนที่ไม่มีความหมายทางกฎหมาย ถ้าดูกรณีที่เกิดขึ้นๆ อันนี้ ในเมืองไทยก็จะนึกถึงกรณีการสังหารหมู่ 6 ตุลา และการแขวนคอที่สนามหลวง

ที่สหรัฐฯ มีประวัติศาสตร์การลงประชาทัณฑ์ที่ยาวและกว้างมาก แล้วก็เพิ่งประมาณ 5 ปีก่อนนี่เองที่มีคนรวบรวมข้อมูลที่สะท้อนว่าเป็นปัญหาขนาดไหน ตอนที่เรอ่านรายงานชิ้นนี้เราก็อ่านรายงานโดยบังเอิญในตอนนั้นก็ตกใจอย่างมาก ตกใจทั้งเพราะความโหด และจำนวนคนที่โดนสังหารแบบนี้ และก็ตกใจด้วยซ้ำเพราะข้อมูลที่คนรวบรวมเกี่ยวกับความรุนแรงแบบนี้ไม่ใช่ข้อมูลที่ถูกลบดับ เป็นข้อมูลที่อยู่ในที่สาธารณะ จริงๆ ประเด็นนี้ก็จะมีกลับมาสรุปว่าทำไมอันนี้เป็นเรื่องสำคัญ ที่จริงข้อมูลที่จะพูดถึงก็มาจากรายงานขององค์กร Equal Justice Initiative

(<https://www.facebook.com/equaljusticeinitiative/>) เขาพบว่า ในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1877 หรือ พ.ศ. 2420 และ ค.ศ.1950 หรือ พ.ศ.2493 ในรัฐภาคใต้ 12 รัฐ มีคนผิวดำ 4,084 คนที่ถูกฆ่าโดยวิธีแบบนี้ เป็น 4,084 คน ที่มีครอบครัว ที่มีพ่อแม่ ที่มีพี่น้อง ในหลายกรณีที่มีลูกด้วยซ้ำ ที่จริงอาจจะมียากกว่านั้น แต่นี่เป็นกรณีที่เขาพบข้อมูลพอที่จะรายงานได้ องค์การนี้ตอนทำรายงานเขาก็สนใจการลงประชามติที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความหวาดกลัวที่เกี่ยวข้องกับสีผิว เขาพบว่าในทุกกรณี คนที่ถูกฆ่าแบบนี้ไม่ใช่คนที่ละเมิดกฎหมายที่เขียนไว้ แต่เป็นคนที่ละเมิดสิ่งที่ไม่ได้ถูกเขียนไว้ของคนผิวขาวที่ตอนนั้นยังมีอำนาจในสังคม แม้ว่าระบบทาสก็เลิกไปแล้วแต่ยังมีหลักการที่คนผิวขาวยึดถือไว้คือการที่เขาเองคิดว่าคนผิวขาวเป็นคนที่สูงกว่า แต่ไม่ใช่เป็นคนที่ละเมิดกฎหมาย

ตอนที่เขาเขียนรายงาน เขาอธิบายว่า ในแต่ละกรณีคนจะมองว่าไม่ใช่เป็นการลงโทษเฉยๆ แล้วก็ไม่ใช่แค่การฆาตกรรมหนึ่งคน แต่เป็นการสร้างความหวาดกลัวในชุมชน อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ คือเขาอธิบายว่า ทุกครั้งเกิดขึ้นนอกระบบกระบวนการยุติธรรม ถ้าคนผิวดำละเมิดกฎหมายที่เขียนไว้เขาจะถูกดำเนินคดีอย่างเคร่งครัดนะ

ประเด็นที่ 3 ที่เขาอธิบายว่าสำคัญคือ อันนี้ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในที่สาธารณะ มันจะเกิดขึ้นในสวน ในที่สาธารณะ บางครั้งเขาก็จะขายตัวด้วยซ้ำ แล้วให้คนในชุมชนจ่ายสดต่างค์เพื่อมาดู เขาก็อธิบาย

ว่า อันนี้ก็เป็นวิธีใช้ความรุนแรงในที่สาธารณะเพื่อควบคุมชุมชนคนผิวดำในที่ต่างๆ

เหลือเวลาอีกนิดหน่อย อยากจะเล่ากรณี 5 คน อย่างสั้นๆ

ในปี พ.ศ. 2432 ที่รัฐมิสซิสซิปปี มีคนที่ชื่อ Keith Bowen ที่พยายามจะเข้าไปอยู่ในห้องที่มีผู้หญิงผิวดำที่กำลังนั่งอยู่ ทั้งเมืองนั้นฆ่าเขา เพราะเขาพยายามเข้าไปอยู่ในห้อง

ในปี พ.ศ. 2437 มี คน ชื่อ William Brooks ที่ ถูก lynch (ประชาติถรณ์) เพราะไปขอเจ้านายของเขาว่า ขอแต่งงานกับลูกสาวของเขาได้ไหม ซึ่งเจ้านายของเขาก็เป็นคนผิวดำ

ในปี พ.ศ.2447 คนที่ชื่อ General Lee ถูกฆ่าเพราะไปเคาะประตูบ้านของผู้หญิงผิวดำ ที่รัฐแคลิฟอร์เนีย

ในปี พ.ศ 2455 คนที่ชื่อ Thomas Miles ถูกฆ่าเพราะเขียนจดหมายถึงผู้หญิงผิวดำ ชวนไปดื่มน้ำโซดาน้ำโค้กในที่สาธารณะ

และคนสุดท้ายที่จะพูดถึง ที่จะเอ่ยชื่อ ในปี พ. ศ. 2477 มีคนที่ชื่อ John Griggs ถูกแขวนคอ และถูกยิง 17 นัด แล้วก็ถูกมัดร่างกายไว้ที่ข้างล่างของรถ แล้วคนก็ขับรถออกไป หลังจากที่เขาไปคุยกับผู้หญิงผิวดำที่เท็กซัส

คนที่ทำในแต่ละกรณีนี้ คนผิวดำที่ทำ ไม่เคยต้องรับผิดชอบ และมีกรณีที่เกิดขึ้นถึงปี พ. ศ. 2493 ไม่เคยถูกดำเนินคดี คนผิวดำที่สังหารคนผิวดำไม่เคยถูกขึ้นศาล

ตอนที่นึกถึงก็ไม่น่าเชื่อ ตอนนั้นพ่อแม่เราก็เป็นวัยรุ่นอยู่ ก็เป็น
สิ่งที่อยู่ในชีวิตของเขา แม้ว่าเขาไม่ได้อยู่ในภาคใต้ ไม่ใช่ว่าเขาไม่เห็น
สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต แต่เป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้น และ
จริงๆ แล้ว หลังจากนั้นก็ได้หยุด ความรุนแรงแบบนี้ก็แค่เปลี่ยน
รูปแบบ เปลี่ยนมาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นบนถนนตอนที่ตำรวจจับคนผิด
เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานีตำรวจตอนที่ตำรวจสอบสวนคนผิด เป็น
สิ่งที่เกิดขึ้นในเรือนจำที่มีคนผิดจำนวนมากอยู่ในเรือนจำทั้งที่จริง
แล้วเขาไม่ควรอยู่ในเรือนจำ

อยากจะสรุปด้วยว่า อะไรสำคัญเกี่ยวกับกรณีแบบนี้ในเชิง
เปรียบเทียบกับกรณีของไทย ที่จริงก็คิดว่า ในแง่หนึ่งเป็นกรณีความ
รุนแรงที่ควรศึกษาทุกที เพราะว่าเป็นสิ่งที่โหดอย่างมาก เราอาจจะ
เข้าใจว่าการใช้ความรุนแรงในที่สาธารณะเกิดความกลัวยังไง แต่
มากกว่านั้น ที่จริงสิ่งที่อยากจะทิ้งท้าย คือ การทำรายงานแบบนี้ ที่
รวบรวมข้อมูลแบบนี้จากข้อมูลที่อยู่ในที่สาธารณะ คนที่ทำวิจัย
รายงานนี้เขาก็ใช้หนังสือพิมพ์ เขาก็เข้าไปดูในสุสานว่ามีชื่ออะไรบ้าง
ก็เดาว่าในทั้งสหรัฐฯ ทั้งไทย และหลายๆประเทศ ก็คงมีกรณีที่
เจ้าหน้าที่รัฐ หรือคนที่มีอำนาจชนิดอื่นๆ ใช้ความรุนแรงต่อ
ประชาชนที่ยังไม่ได้ถูกศึกษาพอ และรายงานนี้ การรวบรวมข้อมูล
แบบนี้ไม่ได้เสร็จ 20 ปีก่อน หรือ 30 ปีที่แล้ว ก็เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อ 5 ปี
ก่อน ก็เลยน่าจะคิดว่าต้องใช้เวลานานขนาดนั้น และก็ไม่ใช่ที่ไม่มี
เคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของคนผิด ก็มีการเคลื่อนไหวเมื่อ 40 ปีที่แล้ว

ช่วงยุคทศวรรษ 60 แต่ก็ไม่มี การพูดถึง ก็เลยอยากจะสรุปด้วยว่า มีกรณีอะไรบ้างที่เมืองไทยที่ควรจจะรวบรวมข้อมูล และใช้เพื่อทั้งเข้าใจประวัติศาสตร์ และเข้าใจในปัจจุบันเหมือนกัน ขอขอบคุณค่ะ

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

เป็นประเด็นที่น่าสนใจทีเดียว การที่มันมีหลักการหลายอย่างในสังคมที่มันไม่ได้ถูกเขียนเอาไว้ ไม่ได้อยู่ในกฎหมาย แต่มีคนในสังคมที่ถือเป็นเรื่องที่จะต้องมาควบคุมเพื่อไม่ให้มีคนมาละเมิดหลักการตรงนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับในสังคมไทยตลอดเวลาในกรณีนี้ อาจารย์ไทเรล พูดถึงคุณวันเฉลิม สัตย์ศักดิ์สิทธิ์ ที่เพิ่งหายตัวไปประมาณสัปดาห์ก่อน รวมถึงยังมีผู้ลี้ภัยอีกอย่างน้อย 8 คนที่หายตัวไป ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความหวาดกลัวแบบนี้เหมือนกัน

จากเรื่องโหดๆ หนักๆ เราจะมามองอีกประเด็นหนึ่งของเรื่องความไม่เท่าเทียมในสังคมจากกรณีในสหรัฐอเมริกา มองกลับมาที่เมืองไทยนะคะ อาจารย์นภารัตน์ ช่วงศึกษาต่ออยู่ที่สหรัฐก็ใช้เวลาอยู่หลายปีทีเดียว น่าจะมีมุมมองอะไรที่ช่วยให้เราเห็นในมิติด้านสังคม หรือเรื่องเกี่ยวกับการกีดกันผู้คน ความไม่เท่าเทียม ก่อนที่เราจะกลับมามองอะไรที่มันดูมีความหวังมากขึ้นนะคะ เชิญ อาจารย์นภารัตน์ ค่ะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภรัตน์:

สวัสดิ์ค่ะทุกท่าน ขอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนะคะ คือตอนที่เรียนอยู่เนื่องจากว่าเราอยู่หลายเมือง เพราะฉะนั้นบริบทของแต่ละเมืองก็จะไม่เหมือนกัน ถ้าลึกลงไปถึงเรื่องความเสมอภาค ความเท่าเทียม เรื่องการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ก็จะไม่เท่ากันเหมือนกัน เช่น ตอนที่อยู่รัฐไวโอมิ่ง (Wyoming) รัฐอยู่ทางเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกา คนขาวจะเยอะมาก คนผิวสีหรือคนต่างชาติดอนนั้นช่วงระหว่าง 2003 – 2013 ยังไม่เยอะมากเท่าไร เพราะฉะนั้นการตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ชั้นพื้นฐานของกลุ่มคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มของตัวเองก็ค่อนข้างที่จะน้อย ในสมัยนั้น จำได้ว่าอาจารย์ตัวเองยังถามเลยว่าประเทศ you ยังชี้ข้างอยู่หรือเปล่า ในประเทศไทยเรารู้สึกว่าชี้ข้างเป็นเรื่องของนักท่องเที่ยวนะแล้ว ไม่ใช่สำหรับคนทั่วไปแล้วละ หรือแม้กระทั่ง มีเครื่องถ่ายเอกสารใหม่ ซึ่งตรงนี้มันเป็นเรื่องของการตระหนักรู้ แต่พอย้ายไปอยู่ที่รัฐโอกลาโฮมา (Oklahoma) ก็จะอีกเรื่องเลย เพราะรัฐโอกลาโฮมาจะอยู่ทางใต้ของสหรัฐอเมริกา ก็จะมีคนผิวสีอยู่เยอะมาก คนผิวสีก็จะมึบบทบาทในเรื่องการพัฒนาเมือง และพัฒนาทางเศรษฐกิจด้วยเหมือนกัน เพราะมีโรงงาน มีอุตสาหกรรม เยอะเหมือนกัน เพราะฉะนั้นความตระหนักรู้ก็อาจจะมึระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากประวัติศาสตร์สมัยก่อน รัฐทางภาคใต้ของสหรัฐอเมริกาก็จะมีความรุนแรง เพราะฉะนั้นการเลือกปฏิบัติหรือการใช้ความรุนแรงในที่สาธารณะของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็ยังมี

รายงานอยู่เป็นระยะ ๆ จนกระทั่งมาอยู่วอชิงตัน ดีซี (Washington DC) นี่ก็คนละเรื่องเลย ดีซีจะเป็นเมืองของข้าราชการ คนพิวลี่ที่นั่น เป็นทนาย อัยการ และนักกฎหมายเยอะ องค์กรที่ไม่ใช่ของค์กรของรัฐ หรือ เอ็นจีโอ (Non-governmental organization) และ หน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนจำนวนมาก มีผู้คนหลากหลาย กลุ่มอาศัยอยู่ในรัฐนี้ คนจึงอาจจะมี ความตระหนักรู้เรื่องกฎหมาย และเรื่องสิทธิมนุษยชนพอสมควร ส่วนการเลือกปฏิบัติ การกระทำที่รุนแรง การกระทำที่ไม่ชอบธรรม โดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่นก็ดูค่อนข้างจะเบาบางเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐอื่น ๆ

ตอนนี้ก็ขออนุญาตแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนะคะ มาในเรื่องการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติหรือทางสีผิว ว่ามุมมองจากบทเรียนที่เกิดขึ้นกับ George Floyd กับเมืองไทย ว่ามีเรื่องการเลือกปฏิบัติในรูปแบบไหนบ้าง ต้องบอกเลยว่ามีหลายรูปแบบโดยเฉพาะกับกลุ่มเด็ก ถ้าพูดถึงเรื่องการศึกษา กลุ่มเด็กไม่ว่าจะเป็นเด็กไทย หรือว่าเด็กที่เป็นแรงงานข้ามชาติ หรือว่าเป็นเด็กไร้รัฐอย่าง เด็กชายหม่องทองดี หรือแม่กระทั่ง เด็กที่แสวงหาที่ลี้ภัย (Asylum-seeker children) หรือเด็กที่ลี้ภัย (Refugee Children) ก็ประสบปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติภายใต้สถานการณ์แตกต่างกันไป สถานการณ์แรก ก็คือ เรื่องของภาวะทางเศรษฐกิจที่ลำบาก ความลำบากทางเศรษฐกิจของพ่อแม่มันก็ทำให้โอกาสที่เด็กจะเข้าถึงทางการศึกษาก็ยากอยู่เหมือนกัน

สถานการณ์ที่สอง คือ เรื่องของเด็กที่เป็นชาติพันธุ์ที่อยู่บนภูเขา หรืออยู่แคว้นไกลจากโรงเรียน โอกาสในการเข้าถึงสถานการศึกษาที่ลำบาก และยิ่งตอนนี้มีนโยบายการยุบรวมสถานศึกษา มันก็จะยิ่งทำให้เด็กเข้าถึงทางการศึกษายากมากขึ้น

สถานการณ์ที่สาม คือ เรื่องของภาษา คือ ภาษาที่เขาไม่สามารถเข้าถึงได้ มีหลากหลายมากโดยเฉพาะเด็กในทางภาคใต้ที่เด็กพูดภาษามลายู โอกาสที่เขาจะเข้าถึงภาษาไทยก็ค่อนข้างยาก เขาก็เลยใช้วิธีการไม่เรียน ไม่งั้นก็ไปประเทศมาเลเซีย ทำงานเลยอย่างนี้ค่ะ เพราะฉะนั้น การคิดกันไม่ว่าจะในรูปแบบของกฎหมาย นโยบาย หรือมาตรการของรัฐเอง มันก็ทำให้ยากอยู่เหมือนกัน มันเป็นรูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติ

และอีกกลุ่มหนึ่งที่จะมองข้ามไม่ได้เลยก็คือ กลุ่มเด็กพิการ ซึ่งการที่จะเข้าถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานทางการศึกษาของเขาก็คือยาก ก็เป็นการเลือกปฏิบัติโดยที่รัฐบาลจะตระหนักรู้หรือไม่ตระหนักรู้เท่าไรอันนี้ยังไม่แน่ใจ ก็มีงานวิจัยออกมาเยอะพอสมควรว่าแม้กระทั่งเด็กจะไปเรียน ถ้ามีความพิการซ้ำซ้อน โอกาสก็ยากเหมือนกันที่จะเข้าถึงการศึกษา อันนี้ยังไม่พูดถึงเรื่องของคุณภาพทางการศึกษา เพราะตอนนี้เราเน้นเรื่อง quality education กันเยอะ ซึ่งคุณภาพทางการศึกษายังอีกไกลสำหรับประเทศไทยที่จะทำให้เด็กทุกกลุ่มได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพระดับเดียวกันจริง ๆ โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาส (disadvantaged children)

เช่น เด็กที่ยากจน เด็กที่ไม่สามารถที่จะได้รับโอกาสในการเข้าถึงทางการศึกษา ยิ่งตอนนี้ช่วงโคโรนาไวรัส (COVID-19 pandemic) ก็ยิ่งตัดโอกาสไปในตัวเลย คือ ถ้าไม่มีเทคโนโลยี ไม่มีมือถือสมาร์ทโฟน (smart phone) ไม่มีคอมพิวเตอร์ก็ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ เด็กกลุ่มนี้ก็ยังโดนตัด โดยเฉพาะถ้าเป็นเด็กพิการทางสายตา ไม่มีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือ (assistive technology) ไม่มีล่ามจะที่ให้ ความช่วยเหลือเขาอยากเหมาะสม (reasonable accommodation) อันนี้ก็ลำบากอยู่เหมือนกัน

ในส่วนของเด็กที่เป็นลูกของแรงงานข้ามชาติ กลุ่มนี้ แต่ก่อนจะประสบปัญหาในการเข้าถึงทางการศึกษา แต่เนื่องจากว่ามีทางเลือกให้เข้าเรียนในศูนย์การเรียนรู้ แต่ศูนย์การเรียนรู้ก็ยังมีข้อจำกัดหลาย ๆ อย่าง เนื่องจากว่าไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทย มีการเลือกปฏิบัติหลายรูปแบบที่เกิดขึ้น แต่ว่า เด็กของแรงงานข้ามชาติในบางพื้นที่ เช่น จังหวัดสมุทรสาคร ยังโชคดีที่กลุ่มองค์กรไม่หวังผลกำไรร่วมมือกับภาคเอกชน พ่อแม่ของแรงงานก็ได้รับการอุปการะช่วยเหลือทางการเงินหลายอย่างจากเจ้าของโรงงาน เจ้าของบริษัทในการให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการของประเทศพม่าก็ให้การรับรอง ก็เป็นโอกาสที่ดี แต่ไม่แน่ใจว่ากระทรวงศึกษาธิการของประเทศอื่น ๆ อย่างประเทศลาว ประเทศกัมพูชา จะรับรองศูนย์การเรียนรู้ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยของเรา และอนุญาตให้เด็กสามารถไปศึกษาต่อที่

โรงเรียนในประเทศต้นทางหรือไม่ เพราะฉะนั้น ปัญหาที่ยังมีอยู่ก็คือ เด็กกลุ่มนี้ไม่ว่าจะเป็นเด็กด้อยโอกาสซึ่งเป็นเด็กไทย หรือว่าเด็กที่เป็นกลุ่มชายขอบ มีโอกาสที่จะยังคงถูกเลือกปฏิบัติในลักษณะของการกีดกันไม่ว่าจะผ่านทางกฎหมาย หรือทัศนคติของกลุ่มคนต่าง ๆ พวกเราจึงยังคงต้องช่วยกันสร้างความเข้าใจว่า เด็กกลุ่มนี้ไม่ได้เติบโตมาเพื่อแย่งงานเด็กไทย จริง ๆ เด็กเหล่านี้สามารถช่วยพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของประเทศไทยด้วยซ้ำไป โดยเฉพาะ เด็กส่วนใหญ่ก็เติบโตในประเทศไทย เพราะฉะนั้น นักวิชาการ นักสิทธิมนุษยชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเอกชน ต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา เพราะเราก็มีกลุ่มตัวอย่างดี ๆ อย่าง เด็กชายหม่อง ที่เคยเป็นเด็กไร้รัฐ (stateless children) ไม่มีสัญชาติไทย แต่ตอนนี้มีแล้ว และทำคุณประโยชน์มากมายให้กับประเทศไทย จึงขอฝากประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในกลุ่มเด็กด้อยโอกาส กลุ่มเด็กเปราะบาง และกลุ่มเด็กหลากหลายทางชาติพันธุ์ ให้มีโอกาสความเสมอภาคทางการศึกษาขอขอบคุณมากค่ะ

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

ขอบคุณค่ะ อาจารย์นภารัตน์ ประเด็นที่อาจารย์นภารัตน์พูดถึง ทำให้เราเห็นในสหรัฐที่อาจารย์ไทเรลเล่ามาก่อนหน้านี้ว่า ในสังคมที่ถูกมองว่าต้นแบบของประชาธิปไตย เราก็เห็นว่าแม้จะมี

กลไกทางการเมืองที่เป็นระบอบประชาธิปไตย แต่ก็มีกลไกทางสังคมที่มันมีการกดขี่ มีการใช้มาตรการทางสังคมกระทำความรุนแรงกับคนกลุ่มต่างๆ และที่อาจารย์นภารัตน์เล่าให้พวกเราฟังก็เป็นเรื่องในทำนองเดียวกัน ในสังคมไทยที่เรามักจะเชื่อกันว่าเป็นสังคมแห่งความโอบอ้อมอารี สังคมแห่งการช่วยเหลือกัน แต่จริงๆ แล้วมันยังมีกลุ่มคนที่ถูกกีดกัน ที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิ หรือบริการขั้นพื้นฐานด้านต่างๆ ของรัฐ อยู่อีกหลายกลุ่มในสังคมไทย ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เรามีปฏิสัมพันธ์ด้วยแทบทุกวัน แต่เราแทบจะไม่เห็นว่ามีตัวตนในสังคมนี้ นั่นอาจจะเป็นการมองภาพสะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาในตอนนี้อยู่ มองย้อนกลับมาในการเมืองและสังคมไทย

ทีนี้เราจะเขยิบไปดูอะไรที่ดูมีความหวังขึ้นนิดหนึ่งค่ะ อาจารย์ประจำฯ ก้องกิริติ ตอนที่เรเตรียมตัวเตรียมมประเด็นกัน อาจารย์ประจำฯ คุยกันถึงเรื่องจิตสำนึกใหม่ที่อาจารย์ไทเรลก็พูดถึงปรากฏการณ์ในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา ในสังคมไทยเราเห็นคนรุ่นใหม่ๆ ตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น หรือกรณีที่คนทั่วสหรัฐอเมริกาออกมาเคลื่อนไหว มันบอกอะไรกับเรา มันบอกเราว่าประชาธิปไตยมันล้มเหลว หรือมันบอกเราว่าจริงๆ แล้วเรากำลังมีความหวังใหม่ๆ กับระบอบประชาธิปไตย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำฯ:

ขอบคุณครับอาจารย์เบญจรัตน์ ขอบคุณทางสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหิดลนะครับ ถ้าจะตอบคำถามอาจารย์เบญจรัตน์ ก็จะตอบว่าเรามีความหวัง คือมันเป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้เห็นว่าประชาธิปไตยกำลังมีชีวิตชีวาต่างหาก ในสังคมอเมริกา ปรากฏการณ์ที่คนหนุ่มสาวตื่นตัวขึ้นมา อย่างหลานของอาจารย์ไทเรล ซึ่งอาจจะไม่เคยสนใจการเมืองมาก่อน ตอนนี้เขาก็ออกไปร่วมชุมนุม คือผมมอยากจะพูดแค่ประเด็นหลักประเด็นเดียว ซึ่งจะเชื่อมโยงทั้งประชาธิปไตยในอเมริกาและในไทย เนื่องจากมีเวลาอันจำกัด ก็คือ ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความเสมอภาค ผมคิดว่าเวลาเราพูดถึงประชาธิปไตยในอเมริกาจริงๆ ประชาธิปไตยในอเมริกาเป็นตัวแบบที่นักวิชาการที่ศึกษาประชาธิปไตยเรียกว่า ประชาธิปไตยที่มีข้อบกพร่องตั้งแต่จุดเริ่มต้นของมันเลยในการก่อตั้งขึ้นมา และข้อบกพร่องอันนี้ก็ เป็นข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นภายในระบบเลย คือ การไม่ยอมรับความเสมอภาคของคนทุกกลุ่ม ซึ่งมันย้อนแย้งมากกับคำประกาศของอเมริกาเองตอนประกาศอิสรภาพที่บอกว่า ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน เป็นคำประกาศที่ยิ่งใหญ่มาก คือทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน ฉะนั้น เราจะสร้างสังคมที่ทำให้ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกัน และนี่คือหัวใจของประชาธิปไตยในอเมริกา แต่ถ้าเราไปดูในข้อเท็จจริง คำนี้เป็นแค่คำขวัญสวยหรูเฉยๆ แต่ในทางปฏิบัติมันไม่เกิดขึ้นจริง เพราะว่าคนหลายกลุ่มในอเมริกาถูกกีดกันสิทธิออกไป กระทั่งสิทธิขั้นพื้นฐาน

คือ สิทธิพลเมือง สิทธิในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งไม่ใช่แค่คนดำเท่านั้น ผู้หญิงด้วย ถ้าเราไปดูตั้งแต่ต้น ผู้หญิงก็ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง คนดำก็ไม่ต้องพูดถึง คนที่เป็นบิดาหรือนักก่อตั้งประชาธิปไตยในอเมริกาตั้งแต่ต้นหลายคนก็ยังมีทาสอยู่ในบ้านด้วยซ้ำ ที่นี้ปัญหานี้มันมี 2 มิติ คือบางคนเราอาจจะบอกว่า หลายคนตำราในระบบแบบนี้เอาไว้ที่มันไม่เสมอภาคเพราะเป็นเรื่องของผลประโยชน์ มีทาสในบ้านมันก็สบายดี หรือการที่ผู้ชายที่เป็นผู้นำ หรือเป็นนักการเมืองมีผู้หญิงอยู่ในบ้านคอยปรนนิบัติรับใช้ตัวเองก็สุขสบาย นี่เป็นเรื่องของผลประโยชน์ แต่มันมีอีกมิติหนึ่งด้วย คือ ปัญหาการกดผู้หญิงและคนผิวสีคนผิวดำไว้ บางกรณีมันเป็นเรื่องที่เขาไม่ตระหนักด้วยซ้ำว่ามันเป็นปัญหา มันไม่ใช่ว่าเขาเป็นคนโหดร้าย ไม่มีมนุษยธรรม หรือชอบกดขี่คนอื่น แต่ว่ามันเหมือนเขาตาบอดสีต่อเรื่องสิทธิมนุษยชน เขามองไม่เห็นด้วยว่าคนดำเป็นคนที่มีความเท่าเทียมกับเขา เขามองว่าเป็นเรื่องที่เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว อันนี้ผมว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรงยิ่งกว่าเสียอีก

ในแง่นี้ ถ้าเรามองประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยอเมริกาเราอาจจะมองได้ว่ามันเป็นประวัติศาสตร์การต่อสู้ของประชาชนกลุ่มต่างๆ ในการที่จะยืนยันสิทธิของตัวเอง และต่อสู้เพื่อความเป็นพลเมืองที่เต็มขั้นของตนเอง คือในแง่นี้มันเหมือนว่า จริงๆแล้วประชาชนต่างหากเป็นคนที่ยพยายามสร้างประชาธิปไตยในอเมริกา ในทางปฏิบัติให้มันไปสอดคล้องกับคำขวัญที่ประกาศเอาไว้ คือพวก

นักการเมืองและชนชั้นนำเหมือนกับทรยศต่อไอเดียเรื่องความเป็นประชาธิปไตยที่ทุกคนเสมอภาคกัน แล้วประชาชนมาต่อสู้อีกเพื่อทำให้ไอเดียนี้มันเป็นจริง

ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิพลเมืองและสิทธิในการเลือกตั้งของผู้หญิงใช้เวลาตั้งนาน ผู้หญิงในอเมริกากว่าจะได้สิทธิเลือกตั้งนี้ใช้เวลานานมาก ส่วนคนดำนี่ไม่ต้องพูดถึง อาจารย์ไทเรลพูดถึงประวัติศาสตร์ในแง่ความรุนแรง ก็คือ ตอนแรกก็อยู่ในระบบทาส เมื่อหลุดออกจากระบบทาสแล้วเขาก็ไม่ได้เป็นพลเมืองเต็มขั้นนะครับ เขาเป็นแรงงานที่ถูกกดขี่ต่อไป ตอนที่ระบบทาสยุติแล้ว คนดำก็ไม่ได้มีสิทธิพลเมือง ไม่ได้มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องใช้เวลาอีกยาวนานในการต่อสู้ของขบวนการสิทธิพลเมืองของมาร์ติน ลูเธอร์ คิงส์ จูเนียร์ที่เขาสู้จนได้สิทธิในการเลือกตั้งมา ก็คือประมาณช่วง ค.ศ. 1965 นักประวัติศาสตร์อเมริกันบางคนกระทั่งบอกว่า อเมริกาเริ่มจะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงจริงๆ ก็คือตอนปี 1965 ถ้าเราใช้ประชาธิปไตยในความหมายว่า ทุกคน พลเมืองของตนเองมีความเสมอภาคกัน มีสิทธิ มีความเสมอภาคกัน ที่จริงประชาธิปไตยในอเมริกามันมีข้อบกพร่องเยอะตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว

ผมอยากจะโยงกับอีกประเด็นหนึ่งด้วย ก็คือเรื่องความรุนแรงที่อาจารย์ไทเรลพูดถึง จริงๆกลุ่มที่ต่อสู้เรื่องสิทธิพลเมือง สิทธิการเลือกตั้ง ในช่วงทศวรรษ 1960 คือจริงๆ ก่อนที่เขาจะมาต่อสู้อีกเรื่อง สิทธิการศึกษา สิทธิการเลือกตั้ง สิทธิทางการเมือง ประเด็นที่เขา

รณรงค์มาก่อนอย่างต่อเนืองก็คือ การยุติความรุนแรงต่อคนดำ ยุติ racial violence เพราะเขาบอกว่า ถ้าคนไม่มีกระทั่งสิทธิในการมีชีวิตอย่างปลอดภัย หรือได้รับการคุ้มครองจากรัฐเสียแล้ว สิทธิอื่นๆ ก็ไม่มีความหมาย ใช่มั้ยครับ ถ้าเราไม่มีกระทั่งสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย อย่างกรณีคุณวันเฉลิม คือเราไม่สามารถพูดถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้เลย เพราะว่าถ้าชีวิตเราไม่ได้รับความคุ้มครองจากรัฐเสียแล้ว สิทธิและเสรีภาพอันอื่นมันไม่มีความหมาย เพราะฉะนั้น การรณรงค์เรื่องการยุติความรุนแรง มันเป็นเรื่องเดียวกันกับการต่อสู้เรื่องประชาธิปไตย เพราะมันเป็นการทำให้ทุกคนมีความเสมอภาคอย่างแท้จริง สิทธิอื่นมันจะมีความหมายตามมา เพราะฉะนั้น ตรงนี้ผมคิดว่า ในอเมริกาปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาค มันเป็นปัญหาที่มีรากฐานมาอย่างยาวนาน ในทางประวัติศาสตร์ ในแง่โครงสร้างเองก็คือ สมมุติเรามองแค่คนดำอย่างเดียว คนดำไม่ได้ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงแค่จากการมีตำรวจไม่ดีไม่ก็คนที่ตอนนี้เขามักจะใช้คำว่าเป็น bad apple (แอปเปิ้ลเน่า) คนจะบอกว่า อ๊ย มันไม่ปัญหาใหญ่หรอก มันเป็นแค่ตำรวจบางคนที่ไม่ดีไม่ก็คนที่ไม่ดี พุดง่ายๆ แต่ผมคิดว่าปัญหาในอเมริกามันไม่ใช่ปัญหาของ bad apple หรือตำรวจไม่ดีไม่ก็คน หรือตำรวจที่เหยียดผิว แต่มันเป็นเรื่องของโครงสร้างทั้งหมด ไม่ว่าในแง่ระบบกฎหมาย ระบบเศรษฐกิจ การศึกษา ที่ทำให้คนดำเป็นเหมือนพลเมืองชั้นสอง คือ พุดง่ายๆ มันไม่ใช่แค่ปัญหาของการมี racist คน

เหยียดผิวไม่กี่คน แต่มันเป็นปัญหาของ racism (การเหยียดผิว) นะครับ นอกจากโครงสร้างแล้ว ที่มันน่ากลัวและอันตรายยิ่งกว่าคือวัฒนธรรมการเหยียดผิวนี้แหละ และตรงนี้ผมคิดว่าการศึกษาจึงสำคัญในการปลูกฝังเรื่องคุณค่าของสิทธิมนุษยชน เพราะว่าวัฒนธรรมการเหยียดผิวมันซึมลึก และถูกปลูกฝังในระบบความคิดเลย ซึ่งไม่สามารถแก้ได้ง่ายๆ

พอเรามองปัญหาแบบนี้ ประธานาธิบดีทรัมป์ ก็เลยเป็นยอดของภูเขาน้ำแข็งเท่านั้น มันไม่ใช่ว่าปัญหาทุกอย่างมันมาเกิดในยุคนี้ เพราะมีคนอย่างทรัมป์ มันไม่ใช่ มันมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีระบบหลายอย่าง กระบวนการยุติธรรมเองเป็นปัญหามานานแล้ว ก่อนที่จะมาถึงยุคทรัมป์ จริงๆงานศึกษาชี้ให้เห็นว่า ยุคคลินตันที่ไปเปลี่ยนกฎหมายแล้วมันทำให้เกิดกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้คนดำต้องไปอยู่ในคุกมากขึ้น แต่ทรัมป์มีส่วนแน่นอน คือ ผมว่า ทรัมป์ปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ที่ไปสร้างบรรยากาศที่ทำให้เกิดการเหยียดผิวสูงมากขึ้น ในแง่นี้ การต่อสู้ของประชาชน และการรณรงค์ของขบวนการ Black Lives Matter มันสำคัญ ผมขอใช้คำว่า กลุ่มคนเหล่านี้คือกลุ่มคนที่มารื้อฟื้นประชาธิปไตยของอเมริกาให้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง เพราะฉะนั้น มันไม่ใช่ความล้มเหลวเวลาเราเห็นคนเรื้อนแสนเรื้อนล้าออกมาต่อสู้ตอนนี้เพื่อความยุติธรรมและความเท่าเทียม เขากำลังบอกกับชาวโลกว่า เขากำลัง save democracy หรือกำลังทำให้ประชาธิปไตยในอเมริกามันมี

ความหมายต่างหาก ประชาธิปไตยที่มันถูกรวบคไปตั้งแต่ต้น และผมคิดว่าสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อไทยด้วยในช่วงแรกๆ ไปโฟกัสที่การจลาจล ความรุนแรง การเข้าไปปล้นร้านค้า จนขยายมันไปเหมือนว่า ขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนนี่คือการจลาจลและความรุนแรง ทั้งๆที่มันเป็นส่วนน้อยเท่านั้น และจริงๆมันเป็นแค่ช่วงวันแรกๆ ต่อมาประชาชนกันเองก็พยายามให้การศึกษา กระทั่งบางกลุ่มเข้าไปปกป้องร้านค้าไม่ให้ถูกปล้นชิง มันก็คือการ educate (ให้การศึกษา) การเรียนรู้กัน จนตอนนี้เราจะเห็นว่าขบวนการเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างสงบ สันติ ผู้เฒ่าทั้งการเปลี่ยนกฎหมาย เปลี่ยนโครงสร้าง ระบบต่างๆ เพราะฉะนั้นถ้ามองในแง่นี้มันมีความหวังมากๆ เพราะว่ามันไม่ได้ต่อสู้เพื่อกรณีเดียวแล้ว แต่ว่ากำลังต่อสู้เพื่อเปลี่ยนโครงสร้าง และวัฒนธรรมทั้งหมด ซึ่งผมคิดว่ามันเป็นนิมิตหมายอันดี

ที่นี้มาจบที่ประเทศไทยสั้นๆ ก็คือ ในแง่นี้ประเทศไทยก็ประชาธิปไตยของไทยมันก็คล้ายๆอเมริกาคือมีปัญหาในทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ก็คือปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคที่โหดเหี้ยมหรือความคิดเรื่องความเสมอภาคทางการเมือง ความเสมอภาคของคน มันยังไม่ลงหลักปักฐานเลยในเมืองไทย และผมคิดว่าการศึกษามีส่วน สื่อมีส่วน วัฒนธรรมมีส่วน ถ้าเรามองตั้งแต่จุดเริ่มต้นมา แนวคิดที่มองว่าคนเกิดมาไม่เท่าเทียมกันมันยังฝังรากลึกมาก ผมเคยเขียนบทความไว้แล้วว่า กระทั่งนักคิด นักปรัชญาที่

มีชื่อเสียงในอดีตของไทยก็เป็นคนผลิตสร้างแนวคิดแบบนี้ พระยาอนุমানราชชน ทานบอกรว่า คนจะเท่าเทียมกันได้อย่างไร มนุษย์คู่มือ นิ้วห้านิ้วยังไม่เท่ากันเลย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็เป็นคนที่พูดเรื่องนี้เยอะ เรื่องวัฒนธรรมไทยวางอยู่บนฐานความไม่เสมอภาคเป็นเรื่องปกติแล้ว ทุกคนจะเสมอภาคได้อย่างไร ถ้าทุกคนเท่าเทียมกันหมด ระบบระเบียบทางสังคมมันก็ล่มสลายสิ ไม่รู้ว่าใครเป็นนายใครเป็นบ่าว ตรงนี้ผมคิดว่าเป็นแนวคิดที่ฝังรากลึก และมันไม่ใช่เรื่องอดีต เพราะในช่วงเวลาต่อมาเราก็เห็นวาทกรรม โง่ จน เจ็บ ใช้ใหม่ครับ อันนี้ กต.เป็นคนรณรงค์เรื่องชื่อเสียงชายเสีย คือ เมื่อเรามีประชาธิปไตยแล้ว มีการเลือกตั้งแล้ว เราก็ยังมองว่าผู้เลือกตั้งในชนบท คนต่างจังหวัด เป็นคนไม่รู้เรื่องทางการเมือง ไร้การศึกษา ใช้สิทธิของตนเองไม่เป็น กระทั่งเมื่อ 5 - 6 ปี ที่ผ่านมา เรายังมีขบวนการในการต่อสู้เพื่อบอกว่าคนต่างจังหวัดไม่ควรมีสิทธิเท่ากับคนกรุงในการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะเป็นเสียงที่ไม่มีคุณภาพ กระทั่งมีอาจารย์มหาวิทยาลัยบางคนออกมาบอกว่า แนวคิด หลักการหนึ่งคนหนึ่งเสียง ทุกคนควรมีเสียงเท่ากัน เป็นสิ่งที่ใช้ไม่ได้กับสังคมไทย เพราะในสังคมไทยคนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ ผมคิดว่ามันเป็นสิ่งที่น่าตกใจมากที่เรายังมารณรงค์ในเรื่องนี้กันอยู่เลย มันย้อนยุคมากที่มาถึงขั้นนี้แล้ว ศตวรรษที่ 21 ทั่วโลกพูดถึงการสร้างความเท่าเทียมของไทยเรากลับมีขบวนการให้ออกมาต่อสู้ บอกว่าความไม่เท่าเทียมต่างหากเป็นเรื่องปกติ ในแง่นี้ถ้าเราไม่สามารถทำให้แนวคิด

เรื่องความเสมอภาคเป็นแนวคิดที่สำคัญและลงหลักปักฐาน มันก็ยากที่จะมีประชาธิปไตย

เวลาที่เรารู้พูดถึงประชาธิปไตย เราไปเน้นที่สิทธิเสรีภาพเยอะ ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดนะครับ เสรีภาพเป็นหัวใจของประชาธิปไตย แต่เรามักไม่ค่อยพูดถึงเรื่อง equality (ความเสมอภาค) คือ ถ้าไม่มีความเสมอภาคเสียแล้ว สิทธิ เสรีภาพ มันไม่มีความหมาย สมมติในวัฒนธรรมไทย ในสังคมไทย หรือในสังคมอเมริกาเอง การที่เจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่ และคนขาวจำนวนไม่น้อย ที่สนับสนุน ทรัมป์ และพรรค Republican จริงๆ แล้ว Republican นานวันเข้าก็เป็นพรรคที่มีลักษณะเป็นพรรคคนขาวมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบันที่เขาสำรวจ 90 เปอร์เซ็นต์ของผู้ลงคะแนนเสียง 90 เปอร์เซ็นต์ของคน que เลือก Republican เป็นคนขาว และทรัมป์ก็ยังมาชูเรื่องชาตินิยมของคนขาวอีก เวลาที่เขาพูดเรื่อง America First หรือ Make American Great Again เขาหมายถึงอเมริกันที่เป็นชาติของคนขาว คนขาวต้องครอบงำ พอเป็นแบบนี้ มันปลูกฝังอยู่ในความคิดเจ้าหน้าที่รัฐเอง ตำรวจมองคนดำไม่เท่าเทียมกันตั้งแต่ต้น ฉะนั้นเขาปฏิบัติต่อคนดำไม่เท่าเทียมกัน เหมือนเป็นพลเมืองชั้นสอง และสังคมไหนที่ยังกีดกันแบบนี้ แบ่งคนเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่ว่าจะเป็ในอเมริกาหรือในไทย มันยากที่สร้างสังคมประชาธิปไตยได้ เพราะหัวใจของประชาธิปไตยมันคือความเท่าเทียม และเสมอภาค ในแง่ที่ ผมคิดว่าเวลาพูดถึงความเสมอภาค ความเท่าเทียม คนมักคิดถึง

มิติทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ผมคิดว่ามันเป็นแค่มิติเดียวเท่านั้น มันสำคัญนะครับ แต่ว่าสิ่งที่อาจสำคัญกว่า และจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่ต้นเลยก็คือ ความเท่าเทียมในแง่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่ากัน และเมื่อเรามองคนทุกกลุ่มเท่าเทียมกันแล้ว เราถึงจะปกป้องสิทธิของเขาอย่างเท่าเทียมกัน เราถึงพยายามจัดการศึกษาให้ดีที่สุดให้คนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็เด็กในกรุงเทพฯ เด็กในชนบท หรือเด็กที่เป็นลูกหลานของแรงงานอพยพหรือเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไร้รัฐ ความเสมอภาคเท่าเทียมมันจึงเป็นรากฐานของสิ่งอื่นๆที่มันจะตามมา และนั่นแหละมันจึงจะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง

สรุปจบของผมก็คือ มันไม่ใช่ความล้มเหลวของประชาธิปไตยที่เราเห็น และอย่าเอาประชาธิปไตยในอเมริกาเป็นตัวตั้งเพื่อจะโจมตีประชาธิปไตยทั้งหมด เพราะจริงๆก็ไม่มีใครเอาประชาธิปไตยในอเมริกาเป็นโมเดลประชาธิปไตยที่ดีอยู่แล้ว เพราะปัญหาเรื่องนี้แหละ ที่มันไม่เคารพความเสมอภาค โดยเฉพาะในปัจจุบันมันเป็นความล้มเหลวของประชาธิปไตยที่ถูกทรัมป์ขโมยไป และทรัมป์ทำลายประชาธิปไตยในอเมริกาที่มันก็มีข้อบกพร่องแล้วให้มันยังมีปัญหาร้ายแรงยิ่งขึ้น ตอนนี้ประชาชนที่ออกมาเคลื่อนไหว และออกไปนอกอเมริกาแล้ว มันขยายไปทั่วโลก คนกำลังต่อสู้เพื่อ true democracy ประชาธิปไตยที่แท้จริงต่างหาก และนั่นเป็นสิ่งที่เราควรภูมิใจ และรวมถึงในประเทศไทยด้วยที่มีคนหนุ่มสาวออกมาตอนนี้

กระทั่งคนที่ไม่สนใจการเมืองมาก่อน ดารา นางงาม หลายคนก็ออกมาปกป้องสิทธิของคนอื่นด้วย ผมว่ามันเป็นสัญญาณที่ดีที่เห็นว่ามันเกิดจิตสำนึกใหม่ที่ผมเคยคุยกับอาจารย์เบญจรัตน์ว่า มันเกิด new consciousness (จิตสำนึกใหม่) ขึ้นมา และอันนี้สำคัญกว่า new normal new normal มันไม่น่าจะเกิด แต่ว่าจิตสำนึกใหม่มันเกิดขึ้นแล้ว และอันนี้สำคัญครับ

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

อาจารย์ประจักษ์บอกว่าอย่ามองประชาธิปไตยในอเมริกา เพราะมันล้มเหลวมาตั้งแต่ต้นแล้ว อันนี้ อาจารย์ไทเรลหัวเราะเลย ถูกใจใช้ไหมคะ มีประเด็นสำคัญหลายเรื่องนะคะที่อาจารย์ประจักษ์พูดเมื่อกี้ เรื่องการทำความเข้าใจหลักการประชาธิปไตย เวลาที่เราวิจารณ์ประชาธิปไตยไม่เห็นตอบโจทย์หลายๆอย่าง อาจจะต้องไปดูว่าจริงๆแล้วมันเป็นไปตามแก่นแท้ทั้งเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในแง่ความเป็นมนุษย์ที่เท่ากันมีอยู่หรือเปล่า ประชาธิปไตยที่มีอยู่ในสังคมไทยตอนนี้คิดว่าหลายคนตั้งคำถามมันมาตลอดว่ามันไม่ได้อิงอยู่บนหลักการความเท่าเทียมกัน และอีกเรื่องหนึ่งที่อาจารย์ประจักษ์พูด อาจารย์ประจักษ์ใช้คำว่าคนตาบอดสีเรื่องสิทธิมนุษยชน คิดว่าอันนี้เป็นปัญหาที่สำคัญ ไม่ว่าจะมีการละเมิดเกิดขึ้นแค่ไหน มีความรุนแรงเกิดขึ้นแค่ไหน ถ้าตราบตี สังคมยังมีตาบอดสีเรื่องสิทธิมนุษยชน มันก็ไม่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง อาจจะไปเห็นปัญหาเป็นเชิงปัจเจก

บุคคลไป ตำรวจคนนั้นใช้ความรุนแรง คนๆนี้ไม่ขยันเลย ไม่สามารถที่จะสร้างฐานะขึ้นมาได้ แต่ไม่ได้มองปัญหาเชิงโครงสร้าง หรือระบบที่มันทำให้ความไม่เท่าเทียม และเสรีภาพมันๆไม่ได้มีอยู่

ที่นี้โจทย์มันจะเริ่มยากขึ้นโดยเฉพาะคนที่ทำงานการศึกษา หลายเรื่องที่เราพูดมาจากวิทยากรทั้ง 3 ท่าน ตอนแรกดิฉันก็กังวลว่ามันจะเกี่ยวกันไหม เดี่ยวต่างคนต่างพูดกันไป คนละประเด็น ปรากฏว่าทั้ง 3 ท่านพูดถึงเรื่องคล้ายๆกัน เรื่องเชิงคุณค่า เรื่องเชิงหลักการ ว่าแล้วมันจะไปต่อกันยังไง จะไปแก้ไขสังคมที่ตาบอดสี สังคมที่ไม่เห็นความเท่าเทียมตรงนี้ได้อย่างไร เดี่ยวจะโยนเวทีต่อให้วิทยากรอีกสองท่านที่สนใจเรื่องการศึกษา โดยที่ขอแถมคำถามจากคนที่ฟังไลฟ์อยู่ มีคำถามอยู่สองคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การศึกษาที่หวังว่าอาจารย์ธรรมดาพลกับ อาจารย์วัชรฤทธิ์ จะช่วยตอบ คำถามแรกบอกว่า อยากจะเอาอันนี้ไปใช้สอนนักเรียน นักศึกษา ในเรื่องการที่จะเป็นพลเมืองและพลเมืองโลกจะทำได้ อย่างไร เราจะจัดการเรียนการสอนเรื่องพวกนี้ได้อย่างไร ดิฉันจะเติมไปด้วยว่าเราจะทำอย่างไรจึงจะให้เราเห็นสังคมที่เราไม่ได้ ออกมาสู้ปกป้องหรือพูดเรื่องคุณวันเฉลิมเพราะเรารู้สึกสะเทือนใจ เพราะเขาเป็นเด็กหนุ่มหน้าตาดีที่พูดเรื่องสังคม แต่เราออกมาสู้ เพราะเราเห็นว่ามีคนอีกหลายคนที่ถูกอุ้มหาย ที่ถูกกดขี่ ที่ต้องลี้ภัย ไม่ใช่เป็นแค่เรื่องบุคคล เราจะทำยังไงสร้างความเป็นพลเมืองโลก แบบนี้ให้ได้

อีกคำถามหนึ่งก็จะคล้ายๆกัน ว่า ในฐานะที่เป็นคนจัดการศึกษาเราจะออกแบบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาอย่างไรให้เด็กระดับประถม และมัธยมสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างถึงแก่นสามารถเอามาใช้ในสังคมได้จริง

คิดว่าเป็นสองคำถามหลักที่เกี่ยวกับเรื่องการศึกษา เรื่องอื่นมีคำถามอื่นๆเพิ่มเข้ามาด้วยนะคะ เดี่ยวเป็นอีกรอบหนึ่งละกัน ระหว่างนี้ผู้ที่สนใจใคร่รู้สามารถพิมพ์คำถามมาได้ในกล่องข้อความนะคะ เดี่ยวจะรวบรวมคำถามไว้ อย่างนั้นขอเชิญอาจารย์วัชรฤทธิ์

อาจารย์ ดร.วัชรฤทธิ์:

วิทยากรทั้ง 3 ท่าน ได้คุยเรื่องมุมมองเรื่องประชาธิปไตย เรื่องการศึกษาที่เกิดขึ้นทั้งในอเมริกาและโยงมาที่ประเทศไทย อยากพูดต่อที่อาจารย์ประจักษ์พูดไว้ตอนต้น เรื่องของความสำคัญของประชาธิปไตยและความเสมอภาคนะคะ ที่จริงอาจารย์ได้โยงไว้เรียบร้อยแล้วล่ะว่ามีโจทย์อีกตัวหนึ่ง ก็คือเรื่องการศึกษามันอยู่ตรงไหนที่จะทำให้ประชาธิปไตยมันนำไปสู่ความเสมอภาค ก็อยากขยายเรื่องความเสมอภาคออกไปนิดหนึ่งเพราะมันเป็นเรื่องของความเป็นธรรม เราพูดถึง social justice ที่นี้มันมีคำคมของบิดาการศึกษาประชาธิปไตย หลายๆท่านอาจจะเคยได้ยินชื่อ จอห์น ดีวี่ (John Dewey) เขาพูดว่า ประชาธิปไตยจะต้องถูกสร้างใหม่ในทุกยุคทุกรุ่น democracy needs to be born anew every generation

หมายความว่า เราไม่สามารถคิดว่าอเมริกามีประชาธิปไตยมา 200 ปี แล้วมันจะอยู่อย่างนั้นไปตลอด เพราะมันมีการเปลี่ยนแปลง มีการท้าทาย ซึ่งเราจะต้องสร้างประชาธิปไตยขึ้นมาใหม่ เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราเห็นในอเมริกามันก็เป็นการสร้างประชาธิปไตยในยุคสมัยใหม่ที่มันต้องพัฒนา ต้องก้าวต่อไป มันมีบทเรียนจากอดีตที่มันไม่สามารถถูกถ่ายทอดไปตลอดถึงยุคต่อมาได้ เพราะฉะนั้น คนรุ่นใหม่ี่แหละที่ต้องสร้างประชาธิปไตย และ จอห์น ดีวี่ ยังบอกว่าการศึกษานี้แหละทำหน้าที่เป็นคนทำคลอด midwife หรือหมอตำแย เขาบอกว่า education is the midwife of democracy ประโยคเต็มๆ ก็คือ Democracy needs to be born anew every generation and education is its midwife ซึ่งทำให้เห็นว่าบทบาทของการศึกษาในการสร้างประชาธิปไตยนั้นมีความสำคัญมาก

ขอโยงกลับไปที่ อาจารย์ประจักษ์ ที่พูดเรื่องคนมองไม่เห็นการกดขี่ในอเมริกา และในสังคมไทยเองนี่ก็มีชุดคุณค่าบางอย่างที่อธิบายเรื่องความไม่เท่าเทียมกัน ความไม่เสมอภาค ในเชิงที่เป็นการยอมรับมันด้วยซ้ำ ยอมรับว่าคนไม่เท่ากัน ห่านี้วไม่เท่ากัน เพราะฉะนั้น ในตำราเรียนของไทยก็จะบอกเลยว่าเราต้องทำหน้าที่ของแต่ละคนให้ดี ตามสถานะของแต่ละคน แต่ละคนมีสถานะไม่เท่ากัน เราก็ทำไปเพื่อให้สังคมอยู่ได้ อันนี้ก็เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นชุดคุณค่าในสังคมไทย จะบอกว่ามันหล่อเลี้ยงการยอมรับความไม่เท่าเทียมกันให้มันคงอยู่มา ซึ่งนอกจากชุดคุณค่านี้ มันก็มีกลไกใน

สังคม ทั้งในเชิงปัจเจก และในเชิงโครงสร้าง ซึ่งมันเอื้อให้ความ
เหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมกันคงอยู่ได้อย่างยาวนาน โดยที่ผ่านมา
มันไม่ได้มีอะไรที่รุนแรง หรือเป็นความท้าทาย หรือเป็นความขัดแย้ง
มากมาย เพราะเรามีสิ่งที่คนไทยเรียก ที่อาจารย์เบญจรัตน์พูดแต่ที่
แรกว่า เราก็มึนน้ำใจ มีการแบ่งปัน สังคมไทยมีการให้ เรามีสิ่งที่
เรียกว่า ระบบอุปถัมภ์ อันนี้ไม่แน่ใจว่าคนรุ่นใหม่ยังใช้คำนี้อยู่หรือ
เปล่า ระบบอุปถัมภ์ เคยคุยกับนักศึกษา นักศึกษาบางคนก็ไม่เข้าใจ
ว่าระบบอุปถัมภ์มันคืออะไร จริงๆเราก็ก็น่าจะมีระบบอุปถัมภ์อยู่ใน
สังคมไทยนะคะ ก็คือคนที่อาจจะม้ออำนาจมากกว่ามีปัจจัย
ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเงินทอง ทรัพย์สิน เครือข่ายที่
มากกว่าที่จะสามารถเอื้อประโยชน์ให้กับคนบางคน หรือบางกลุ่ม
เป็นผลต่างตอบแทนกันช่วยกัน คนที่มีอำนาจมากกว่าก็ช่วยคนที่ม้อ
อำนาจน้อยกว่า คนที่มีอำนาจน้อยก็อยู่ภายใต้คนที่ม้ออำนาจ
มากกว่า มันทำให้การที่จะสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โอกาส
ที่ให้คนทุกคนเข้าถึงทรัพยากรเข้าถึงโอกาสต่างๆมันถูกปิดกั้น เรา
เลยเชื่อว่าเราต้องอยู่กับกลุ่มบางกลุ่ม เราต้องสวามิภักดิ์ เราต้อง
พยายามสร้างเครือข่ายกับคนบางกลุ่มเป็นกลไกที่ทำให้สังคมไทยอยู่
มานานพอสมควรโดยที่ไม่มีอะไรรุนแรงมากมันก็มีปัจจัยพวกนี้อยู่ด้วย

แต่ว่าอย่างที่เราเห็นร่วมกัน ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมามีมัน
เริ่มมีความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรง เราก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่า
ปัจจัยหลักอันหนึ่งมันก็มาจากเรื่องความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอ

ภาค ที่มันฝังรากลึกมา แต่ไม่ได้ถูกทำให้เห็น หรือว่ามันไม่ได้ปะทุขึ้นมา แต่พอมันมีเหตุการณ์อะไรขึ้นมา ก็ทำให้เห็นว่ามันจริงๆ แล้วสังคมไทยนี่อ่อนไหว เปรียบบาง มากพอสมควร แม้ว่าเราจะเคยมีตัวระบบ ตัวกลไกที่มันค้ำจุนเรื่องพวกนี้มาอย่างยาวนาน แต่ถึงวันหนึ่งก็ปะทุออกมาซึ่งเป็นเรื่องที่น่ากลัว พอเราเห็นปฏิกริยาในช่วง 10 ปี ที่เกิดขึ้นมา การที่คนออกมาแสดงความเกลียดชัง ทั้งๆ ที่ในสังคมไทยไม่เคยมีแบบนี้ คนที่เห็นต่างก็ถูกบอกว่าเป็นถ้าคิดไม่เหมือนกัน ยอมรับกฎกติกาไม่ได้ ก็ให้ออกนอกประเทศไปซะ แม้กระทั่งนักเรียนที่ไม่อยากจะทำอะไรของชาติ หรือออกมาพูดเรื่องทรงผม ก็บอก เขาทำกันมาเป็นร้อยปี ถ้าทำไม่ได้คุณก็ไม่ได้อยู่ประเทศไทย คือมันเป็นการแสดงความเกลียดชังต่อคนที่เห็นต่างซึ่งมันเป็นการแสดงความคิดเห็นที่เราคงต้องมาขออนุมองว่า มันมีรากมาจากอะไรบ้าง แล้วการศึกษาที่ผ่านมามันทำหน้าที่อะไร มันทำหน้าที่ในการผลิตซ้ำ ความเชื่อเรื่องความไม่เท่าเทียมกันนี้หรือเปล่า หรือในขณะเดียวกัน แทนที่มันจะทำหน้าที่เพื่อเปลี่ยนแปลงมิตติความเข้าใจเรื่องความไม่เท่าเทียม มันกลายเป็นตอกย้ำและทำให้เราอยู่ในบริบทเดิมๆ แบบนี้ ถ้าจากประสบการณ์ตัวเองที่ทำการศึกษาเรื่องนี้ก็เห็นในระบบโรงเรียน หลายคนก็ผ่านระบบโรงเรียนไทยมา คงมีประสบการณ์และรับรู้ได้ว่าในระบบโรงเรียนมันมีอะไรบ้าง ระบบการศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง แต่ว่าเราคงจะเห็นได้ว่า ในระดับเชิงโครงสร้างเอง การศึกษาก็ได้ทำหน้าที่ส่งต่อความไม่เสมอภาค เช่น

เรื่องของการแบ่งชั้นเรียน หรือเรื่องที่ทำให้มีระบบการแข่งขัน มันเอื้อให้เด็กที่มีโอกาสมากกว่าได้เข้าสู่ระบบโรงเรียนที่มีคุณภาพ เด็กที่มีโอกาสน้อยกว่าก็อาจจะหลุดออกไป มันก็มีการแข่งขันกัน อย่างนี้ หรือระบบที่แบ่งชั้นเรียนเป็นเด็กเรียนดี เป็นห้องคิง ห้องท้ายแถว มันก็เป็นการสร้างความไม่เท่าเทียมกัน แล้วก็สร้างความยอมรับนะว่า ไม่เก่งก็ต้องไปแข่งกีฬาเอานะ ไปสร้างชื่อให้โรงเรียน พวกเด็กเก่งก็ไปแข่งโอลิมปิกวิชาการ ก็ทำหน้าที่ของคุณไป คนไม่เก่งก็ทำแบบนี้ คนเก่งก็ทำแบบนี้ มันก็เหมือนหล่อเลี้ยงการอยู่ร่วมกันได้อย่าสงบสุขในระดับหนึ่ง แต่ถ้ามองจริงๆ แล้ว มันเป็นความไม่เท่าเทียม เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างแรงซึ่งมันแฝงอยู่ตรงนี้ แล้วอีกอย่างหนึ่งที่เราคงปฏิเสธไม่ได้คือ การศึกษา ไม่ใช่เฉพาะของประเทศไทยนะคะ คิดว่าหลายประเทศทั่วโลกเป็นแบบนี้ คือ การศึกษาที่ผ่านมาทำหน้าที่ เรียกว่าเป็นเครื่องมือ เป็นกลไกของรัฐ ไม่ได้เป็นตัวนำรัฐ ไม่ได้เป็นตัวนำสังคม แต่เป็นเครื่องมือที่ตอบโจทย์สังคมไม่ว่าเป็นมิติทั้งการเมือง สังคม วัฒนธรรม หรือทางเศรษฐกิจ เพราะว่าการศึกษามุ่งผลิตพลเมืองที่เป็นพลเมืองของรัฐ พลเมืองที่รัฐต้องการ อย่างของการศึกษาไทยก็เป็นพลเมืองที่เชื่อฟัง ทำตามหน้าที่ มีหน้าที่รับผิดชอบ เป็นเรื่องที่เราเน้นในระบบการเรียนการสอน การเข้าแถว หรืออะไรก็ตาม ผูกพันวินัย ก็เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของรัฐ หรือการศึกษาก็ตอบโจทย์เรื่องเศรษฐกิจ ผลิตแรงงาน ก็แล้วแต่ว่าจะเป็นแรงงานในระดับไหน โรงเรียนที่อาจจะม็เด็กที่เรียน

ไม่เก่ง เป็นเด็กในชุมชนก็จะผลิตแรงงานแบบหนึ่งที่จบ ม.3 ก็เข้าโรงงาน หรือไปทำงานที่ไม่ได้ใช้ทักษะสูงนัก การศึกษาทำหน้าที่แบบนี้ แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ในการนำสังคมที่จะบอกว่าสังคมควรจะไปทางไหน ถ้าเราอยากเห็นสังคมที่มีความเป็นธรรม มีความเสมอภาค มีความเป็นประชาธิปไตย การศึกษาจะต้องมีบทบาทอย่างไร ต้องทำหน้าที่อะไร การศึกษาไม่ได้ทำหน้าที่นี้ แน่นนอน มันยากมาก เพราะมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการศึกษาหลายคน หลายภาคส่วนมาก มหาวิทยาลัยเองก็ยิ่งต้องตอบโจทย์หลายโจทย์ ทั้งในระดับประถม มัธยม อุดมศึกษา เรามีโจทย์ที่ต้องทำเยอะมาก แต่ว่าในฐานะที่เราทำงานเรื่องนี้ เราจะต้องทำอย่างไรเพื่อที่จะขับเคลื่อนผลักดัน อย่างน้อยให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงให้ได้ เพราะฉะนั้น สิ่งหนึ่งที่เราจะต้องทำ ก็คือ เราจะต้องผลักดันให้มันเกิดการศึกษานี้เชื่อมต่อการเรียนรู้ชุดคุณค่าใหม่ที่เป็นชุดคุณค่าสากล ซึ่งที่จริงก็คือชุดคุณค่าที่เราพูดถึง เรื่องความเสมอภาค ความเท่าเทียม การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การไม่เลือกปฏิบัติ ทำความเข้าใจกับมิติเรื่องแบบนี้ว่าจริงๆ แล้วมันคืออะไร มันปรากฏอย่างไรในสังคม การเลือกปฏิบัติคืออะไร เราได้ยินพวกคำพวกนี้ แล้วอะไรคือความไม่เสมอภาค บางครั้งก็มีคนเข้าใจว่า ความเสมอภาค ความเท่าเทียม ก็คือการที่ได้อะไรเหมือนกันหมด แต่จริงๆ มันมีความลึกซึ้งมากกว่านั้น บางครั้งเราก็อาจจะไม่ได้อยากอะไรเหมือนกันหมดในสิ่งที่เป็นเรื่องของปัจจัย แต่บางคน

อาจจะต้องได้อะไรมากกว่า ถ้าจะทำให้เขาได้รับโอกาส อย่างเรื่อง การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ถ้ามีเด็กมาจากครอบครัวยากจน ครอบครัวชนบท และมีพื้นฐานที่ไม่สามารถแข่งขันได้ เขาก็ควรจะ ได้รับแต้มต่อในการที่จะเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา อันนั้นก็ เป็น เรื่องของความเป็นธรรม เราไม่ได้พูดถึงอะไรที่มันเท่าเทียมกันเสมอ ไป แต่ว่านี่ที่เป็นเรื่องความเสมอภาคทางการเมือง เราพูดถึงว่า ใช้ ทุกคนควรจะมิลิทธิ เสรีภาพ เหมือนกันในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่ง การศึกษาควรจะเอื้อให้เกิดบรรยากาศของการเรียนรู้เรื่องพวกนี้ ถ้ามว่า มันจะเกิดได้ยังไง จริงๆแล้วมันควรจะทำตั้งแต่เด็กเลย เพราะว่าที่อาจารย์ถามมาเรื่องจะเป็นพลเมือง พลเมืองโลกยังไง หรือจะจัดการศึกษา เรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องประชาธิปไตย ยังไง ถ้าได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กมันก็จะง่ายขึ้น พอมาถึงโตแล้วเราก็จะคุยเรื่องยากๆได้ เด็กๆก็เรียนรู้เรื่องคุณค่า เราไม่ต้องเอาคำว่า สิทธิมนุษยชน หรือ อะไรอย่างนี้ไปใส่ก็ได้ เราพูดถึงการเคารพซึ่ง กันและกันอย่างนี้ มันแสดงออกอย่างไรได้ ไม่ใช่เฉพาะเด็กเคารพ ผู้ใหญ่นะคะ ผู้ใหญ่ก็สามารถเคารพในความคิดเห็นของเด็กได้ เรา สามารถออกแบบการเรียนการสอนให้มันมีมิติพวกนั้นได้ หรือว่า อาจจะมองง่ายขึ้นนะคะ ประเด็นที่เราสามารถทำให้มันเป็น การ ปฏิบัติในการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น เรื่องมาถกเถียงเรื่องที่เป็น ความเห็นต่างในสังคม อันนี้ก็อาจเป็นวิธีหนึ่งซึ่งเราอาจจะเริ่มจาก ถ้าเป็นเด็กเล็ก ๆ ชั้นเล็กๆ เริ่มจากประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา ไม่

ต้องไปถึงสังคมก็ได้ แต่ว่าทำยังไงให้มันเกิดบรรยากาศของการคุยแลกเปลี่ยน การแสดงความคิดเห็น แล้วก็ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เราพูดบ่อยว่าเราจะต้องยอมรับความคิดเห็นที่ต่าง แต่จริงๆ แล้วคนไทยยอมรับความคิดเห็นที่ต่างไม่ได้หรอก เราก็คือ ไม่เห็นด้วยก็ไม่ต้องพูดกัน คืออาจจะต้องไม่รุนแรงนะคะ คือ คนไทยคงเข้าใจนะ คือ เราไม่เห็นด้วย เราก็ไม่ร่วมมือ แต่เราไม่ได้ไม่เห็นด้วยอย่างสร้างสรรค์ คราวนี้เราจะสร้างวิธีแบบนี้ได้อย่างไรมันเป็นวิธีที่เราไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยทั้งหมด แต่เราก็เปลี่ยนความคิดได้นะ สมมุติว่าเราฟัง เราหาข้อมูลมากขึ้น เมื่อวานเราอาจจะไม่เห็นด้วย แต่วันนี้เราอาจเห็นด้วย อาจจะเปลี่ยนความคิด เพราะฉะนั้น การเรียนการสอนที่จะเอื้อให้เราเปิดกว้างทางความคิด คิดว่าระบบการศึกษาที่เป็นโจทย์ที่ทำทนาย ถึงแม้ว่า เราอาจจะเคยบอกว่าเรามี child center คือ เอาเด็กเป็นศูนย์กลาง เราก็ยังไม่สามารถทำตรงนั้นได้ดี เพราะมันเป็นเรื่องวิจิตรพิสดาร ที่คิดว่าต้องพัฒนา ต้องฝึกฝน อาจารย์ธรรมดา อาจจะลงรายละเอียดเรื่องนี้มากขึ้น เพราะอาจารย์อยู่ที่ครุศาสตร์โดยตรง แต่ว่าอันนี้ก็ประเด็นหนึ่งที่ว่าควรจะมี คือมองงว่า เราจะทำกระบวนการเรียนการสอนยังไง ปรับกระบวนการเรียนการสอนยังไงให้มันเอื้อกับเรื่องพวกนี้มากขึ้น ซึ่งทำได้ตั้งแต่ ประถม จนถึงอุดมศึกษา นะคะ แล้วก็ในระดับอุดมศึกษาซึ่งนักศึกษา น่าจะมีทักษะ มีประสบการณ์มากขึ้น เราอาจจะสามารถลงลึกได้มากขึ้น พูดถึงเรื่องการทำความเข้าใจ

เกี่ยวกับปรากฏการณ์ในสังคม แล้วก็ทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา รากเหง้าของปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามันเชื่อมโยงกับเรื่องของกรณีคดี การเลือกปฏิบัติ หรือว่าอะไรยังไง ถ้าอาจารย์ที่สอนอยู่ ไม่ว่าจะ เป็นวิชาอะไรนะคะ ถ้าเอาประเด็นสังคมที่เกิดขึ้นทุกวันชนคุยกับ นักศึกษาทุกครั้งที่สอนจะช่วยเยอะเลย เราเห็นว่านักศึกษาไทยไม่ ค่อยสนใจประเด็นทางสังคม อาจจะมีกลุ่มเล็กๆที่สนใจประเด็นทาง การเมือง สนใจทางสังคม แต่ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ก็น่าเสียดายที่ยัง ไม่ได้มีมุมมอง ไม่ได้สนใจประเด็นทางสังคม แต่ก็อาจจะต้อง ย้อนกลับไปคิดว่านักศึกษาต้องเรียนกันเยอะ ต้องสอบ ต้องทำให้ ผ่าน มันก็มีปัจจัยเชิงระบบที่ทำให้การที่เราพยายามจะพัฒนาให้ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงสังคมอาจจะยังมี อุปสรรคอยู่บ้าง แต่ก็คงจะต้องช่วยกัน

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

ขอบคุณค่ะอาจารย์วัชรฤทัย อาจารย์ตั้งคำถามและมี ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมด้วย เรื่องการทำยังไงให้การศึกษาเป็น เครื่องมือที่นำสังคม ไม่ใช่เป็นแค่เครื่องมือของรัฐเท่านั้น ก่อนที่เรา จะไปถึงอาจารย์อรรรตพล ซึ่งเป็นคนที่ทำงานในแวดวงการศึกษา จริงๆ เป็นคนที่ผลิตครูไปสอนด้วย เดี่ยวจะเล่านอกเรื่องนิดหนึ่ง ตอนที่อาจารย์พูดถึงเรื่องห้องเรียนมันไม่ได้ช่วยสร้างเรื่องความ เสมอภาค คือดิฉันได้ทดลองกับนักศึกษา ป.ตรี ทุกครั้งที่มีโอกาส

สอนในหลักสูตรอินเตอร์ว่า ถ้าอาจารย์นั่งอยู่ตรงนี้แล้วคุณอยากเข้ามาคุยกับอาจารย์ คุณจะเข้าไปยังไง คุณจะเข้าหาอาจารย์ยังไง ทุกครั้งถ้าเป็นนักศึกษาต่างชาติเขาจะงงว่าจะให้ทดลองทำอะไร (อาจารย์เบญจรัตน์ลุกขึ้น แล้วเดินไปที่อาจารย์วัชรฤทธิ์ ซึ่งนั่งอยู่ข้างๆด้านขวา) เขาก็จะเดินเข้าไปหาอาจารย์แบบนี้ คือเขาไม่เข้าใจว่ามันเป็นประเด็นอย่างไร ส่วนนักศึกษาไทยที่จบจากโรงเรียนไทยเดาได้ไหมคะ อาจารย์อรรพผลน่าจะตอบได้ใช้ไหม (อาจารย์เบญจรัตน์ ลงนั่งคุกเข่าและเดินคุกเข่าไปทางอาจารย์วัชรฤทธิ์) เขาจะคลานเข้าไปหาอาจารย์ค่ะ ดิฉันก็จะตกใจทุกครั้ง (อาจารย์เบญจรัตน์ กลับมานั่ง) อาจารย์ไทเรลทำหน้าที่ตกใจ ดิฉันก็ตกใจทุกครั้ง ถ้าม นักศึกษาที่เพิ่งเรียนจบมัธยมมา เพิ่งเข้ามหาวิทยาลัย ก็จะเป็นแบบนี้ แม้กระทั่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยบางท่านก็ยังให้นักศึกษาทำแบบนี้ คือมันอาจจะดูเหมือนเป็นเรื่องเล็กๆนะคะ แต่จริงๆแล้วมันสะท้อนเรื่องระบบคุณค่าในสังคมไทย ที่เมื่อก็อาจารย์วัชรฤทธิ์ใช้คำว่ามันทำให้เรายอมรับ อาจารย์ประจักษ์กับอาจารย์ไทเรลก็พูดเหมือนกันว่า มันทำให้เรายอมรับมันได้อย่างสงบ เพราะเรารู้สึกว่านี่คือสิ่งที่โอเค เราถูกมองว่าเราจะต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะมันเป็นคุณค่าคุณค่าที่ดีในสังคม มันเป็นความดีงามของสังคมไทย แต่ที่นี้เราจะมาช่วยกันทำทนาย ตั้งคำถามตรงนี้ได้ อย่งไร

เดี่ยวขออนุญาตดูคำถามที่ส่งเข้ามา ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษายังไม่มี มีที่เกี่ยวกับเชิงระบบการศึกษาอยู่นิดหนึ่ง ไม่น่าใจ อาจารย์อรรถพลจะช่วยตอบได้ไหม หรือ อาจารย์ประจักษ์จะช่วยตอบทีหลังด้วย มีคำถามเรื่อง การอนุญาตให้แต่งกายตามเพศสภาพ ธรรมชาติที่เพิ่งออกมาประกาศได้ไม่กี่วันนั้นคะ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีมาก จะสามารถเป็น role model ให้มหาวิทยาลัยอื่นๆได้ไหม เพราะว่าคนข้ามเพศที่อาจจะต้องการแต่งกายเป็นชายในการถ่ายภาพ ที่ดิฉันยกมาถามก่อนที่อาจารย์อรรถพลจะพูด เพราะารู้สึก เวลาเราพูดถึงเรื่องการศึกษา เราไม่ได้พูดถึงแค่เรื่องในห้องเรียน แต่เราพูดถึงระบบมันทั้งหมดเลย ระบบการที่คุณจะต้องมีระเบียบวินัย ระบบการที่คุณไม่สามารถแต่งกายตามเพศสภาพของตัวเองได้ ก็เป็นเรื่องของระบบการศึกษาที่เราต้องคำนึงถึงกันด้วย

อีกคำถามหนึ่ง อาจจะฝากเอาไว้สำหรับวิทยากรทุกท่านตอนนี้เลย รวมถึงอาจารย์อรรถพลที่จะพูดต่อไปด้วย เป็นเรื่องคนไทยที่อยู่ซิดคาโก้ และใกล้ชิดกับเหตุการณ์ชุมนุม คำถามน่าสนใจมาก ๆ เลย ถามว่า เพราะอะไรคนเอเชียในอเมริกาถึงไม่มองว่าตัวเองเป็นคนกลุ่มเดียวกับคนผิวดำ คือจากโครงสร้างสังคม คนดำก็มองว่าตัวเองเป็นคนกลุ่มน้อยในสังคม รู้สึกว่าตัวเองไม่ได้รับความเท่าเทียมเมื่อเทียบกับคนขาว แต่คนเอเชียไม่ได้รู้สึกแบบนั้น ไม่ได้รู้สึกว่าตัวเองเป็นคนกลุ่มน้อย เป็นคนที่ไม่ได้รับความเท่าเทียม

จากสังคมคนขาว ปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ของอเมริกามันอธิบายอะไรได้บ้าง ต่างหรือเหมือนกับสังคมไทยอย่างไร ที่ยกมาถามก่อนตอนนี้เลยเพราะว่า อาจารย์อรรถพลอาจจะช่วยตอบได้บ้างหรือเปล่า ไม่แน่ใจ ไม่เป็นไรหากตอบไม่ได้ตอนนี้ อาจจะช่วยโยงว่าการศึกษามันทำให้เราอาจจะไม่ได้รู้สึกที่เราเป็นคนกลุ่มน้อย ไม่ได้รู้สึกถูกรังแก และเดี๋ยวอาจารย์ประจักษ์ อาจารย์ไทเรล อาจารย์นภารัตน์ ซึ่งเคยอยู่อเมริกาจะช่วยเพิ่มเติมแง่มุมได้นะคะ เชิญอาจารย์อรรถพลก่อนค่ะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล:

ขอบคุณครับ ขอบคุณทางสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ที่ชวนมาร่วมวงคุยนะครับ ก็เป็นโอกาสที่ดี ได้ฟัง speaker ทั้ง 4 คน ช่วยเปิดประเด็นให้พอเห็นภาพและขมวดมาถึงสิ่งที่ตัวเองเตรียมมาคุย พอมาคุยเรื่องการศึกษาก็บอกวามองอเมริกาแล้วมองสังคมไทย ชอบคำของ อาจารย์ประจักษ์ บอกว่า ทุกวันนี้อเมริกาก็ไม่ใช่โมเดลของประชาธิปไตยที่ถูกมองว่าสมบูรณ์แบบตรงกันข้าม มันกลายเป็นโมเดลที่บกพร่องด้วยซ้ำ เช่นเดียวกันเรื่องการศึกษาที่เหมือนกัน เพราะการศึกษาไทยตลอดเวลา 60 ปีมานี้ ก็มีโมเดลสำคัญ คือ อเมริกา เพราะแนวคิดการศึกษาแบบอเมริกันเป็นแนวคิดการศึกษากระแสหลักทั่วโลก และมองย้อนไปในแง่มิติเวลา จริงๆ การศึกษาอเมริกันเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีส่วนทำให้เราเจอสถานการณ์ปัจจุบันแบบอเมริกา เพราะการศึกษา

เป็นเครื่องมือหนึ่งในการแบ่งแยกคน ถ้าเราดูประวัติศาสตร์อเมริกา หลังสงครามเลิกทาส ก็เริ่มมีโรงเรียนคนดำ โรงเรียนคนขาว กว่าที่เด็กผิวสีจะได้เข้าโรงเรียนคนขาวแบบคนขาวล้วนๆแล้วมีเด็กผิวสีไปเข้าเมื่อไม่กี่สิบปีมานี้เอง ลัทธิคหกรรม 1960 นี้เอง แสดงว่าการแบ่งแยกมันเกิดขึ้นต่อเนื่องยาวนาน ในอดีตอาจเป็นความพยายามของการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิมนุษยชนในการทำให้สิทธิพลเมืองเป็นโจทย์ใหญ่ ทำให้โรงเรียนปฏิเสธผู้เรียนไม่ได้ แต่เราก็พบว่าตลอด 60 ปี มาแล้ว แนวคิดเสรีนิยมใหม่ทำงานเข้มข้นมากในนโยบายรัฐ มันมีส่วนทำให้การลงทุนโดยรัฐเรื่องการศึกษามันลดลงเรื่อยๆ ในช่วง 40 ปี ให้หลัง มันชัดเจนมากกว่าการศึกษาในอเมริกา โรงเรียนที่เป็น public school มันเริ่มมีการแบ่งแยกระหว่างเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน กับโรงเรียนซึ่งพอที่จะรองรับกลุ่มเด็กที่มีความได้เปรียบมากกว่า ในอเมริกามี movement เรื่องโรงเรียน ชาร์เตอร์ สคูล (chartered school) ตลอด 30 ปีมานี้ มันกึ่งๆเหมือนการแปรรูป คือ ให้โรงเรียนเหมือนมีเอกชนเข้ามาช่วยซัพพอร์ตได้ มีการจ้างครูและเพิ่มเงินเดือนครูได้ มีการเลือกสมัครครูด้วยตัวเอง แม้กระทั่งการเทรนครูทุกวันนี้ก็ได้ถูกจัดการโดยรัฐแล้ว มันกลายเป็นยอมให้มีหลากหลายโมเดลในการเตรียมครู และครูที่ถูกเตรียมคนละแบบก็สามารถเข้าถึง license ได้หมดเหมือนกัน ทั้งหมดนี้มันเห็นถึงความเหลื่อมล้ำที่ถูกสร้างขึ้นโดยรัฐ โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ในอดีตอเมริกา ก็มีความพยายามใช้ระบบภาษีเพื่อเอามาทำให้โรงเรียนได้รับการอุดหนุนจากรัฐ แต่ก็พบว่าระบบภาษีในการอุดหนุนโรงเรียน โชนใครก็โชนมัน เพราะฉะนั้น โชนไหนคนด้อยอยู่เยอะ หน่อยเงินช่วยโรงเรียนก็ค่อนข้างน้อย โชนไหนที่เป็นกลุ่มมิดเดิล คลาส หรือตั้งอยู่ในชุมชนที่มีคนร่ำรวยอยู่ก็จะมั่งบประมาณช่วย เยอะ เพราะฉะนั้น จริงๆโรงเรียนอเมริกา ก็เป็นตัวภาพให้เห็นว่า มัน มีการผลิตซ้ำเรื่องโครงสร้างที่ไม่เท่าเทียมกันอยู่ตลอดเวลา ช่วง 20 กว่าปีมานี้ ก็มีแนวคิดเกี่ยวกับการแปรรูปโรงเรียน แนวคิดเรื่อง คุ้มครองของเด็ก เด็กที่มาจากโรงเรียนที่อาจจะจะมีประสิทธิภาพต่ำ สามารถ apply ที่จะได้คุ้มครองไปเรียนในโรงเรียนกลุ่มที่มีความพร้อม ได้ ก็คือ คล้ายๆระบบเฟ้นหาช่างเผือกส่งเข้าโรงเรียนที่มีความ พร้อม ก็เป็นการเลือกปฏิบัติมันแหละ ทำให้เฉพาะเด็กผิวสี เด็กที่ ยากจนที่มี high ability เท่านั้น ถึงจะเข้าโรงเรียนที่มีคุณภาพได้

ในช่วงเวลาไม่นานมานี้ก็มีประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดการศึกษา ที่อิงมาตรฐาน ซึ่งใช้ผลการสอนเป็นตัวไต่รพโรงเรียน ก็คืออเมริกา จัดการศึกษาโดยมีความเชื่อเรื่องการแข่งขันมาตลอดเวลาเลย มัน ทำให้โรงเรียนต้องแข่งกันตลอดเวลาเพื่อจะได้มีการใช้วัดศักยภาพว่า มันมีคุณภาพมากกว่า แล้วก็จะมีส่วนได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ มากกว่า

ผมเล่าเรื่องพวกนี้เปิดประเด็นขึ้นมาก่อนเพื่อให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้กำลังเกิดขึ้นกับสังคมไทยเช่นเดียวกัน และภาพที่คนถูกสร้างขึ้นมาจากความเชื่อว่ามีใจไม่เท่าเทียมกันเป็นเรื่องปกติในอเมริกา มันก็เกิดขึ้นในเมืองไทยเช่นเดียวกัน สองสามวันมานี้มีข่าวที่เมืองไทย มีโรงเรียนเก่าแก่โรงเรียนหนึ่งจะขอเปลี่ยนชื่อโรงเรียนและใช้ชื่อโรงเรียนใหม่ที่ไปอิงกับเครือโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการรีแบรนด์โรงเรียน หวังจะจูงใจผู้ปกครองให้เชื่อว่าโรงเรียนจะมีคุณภาพมากขึ้นเมื่อเข้าไปอยู่ใน chain ของโรงเรียนเหล่านั้นแล้ว ซึ่งอันนี้เป็นภาพแทนชัดเจนมากกว่ามันก็มีใจไม่เท่าเทียม ชุดคุณค่าบางอย่างที่มันครอบสังคมไทยอยู่ในเรื่องการศึกษา ซึ่งก็ไม่แตกต่างกันเวลาเราพูดถึง chain ของ ชาร์ตเตอร์ สคูล ในอเมริกา

ทั้งหมดนี้มันกลับมาที่คำถามใหญ่เวลาคุยเรื่องการศึกษา เรามักจะชอบคิดแต่เรื่องว่า การศึกษาคือสิ่งที่โรงเรียนสอน เราเลยพุ่งทุกอย่างไปที่หลักสูตร เราก็หวังว่าพอไม่มีการตื่นตัวเรื่องสิทธิมนุษยชน ก็เพิ่มหลักสูตรสิทธิมนุษยชน เมื่อมีประเด็นเรื่อง gender blind มองไม่เห็นเรื่องความเท่าเทียมระหว่างคนหลากหลายทางเพศ ก็หวังจะเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศในโรงเรียน คือเราไปมองสิ่งที่โรงเรียนสอน แต่จริงๆแล้ว เวลาคุยเรื่องการศึกษา สิ่งที่สำคัญมาก คือสิ่งที่โรงเรียนเป็น เพราะ hidden curriculum คือหัวใจสำคัญ คือเด็กๆเรียนรู้จากสิ่งที่เขาปฏิบัติตัวอยู่ในโรงเรียน ผมยกตัวอย่างสิ่งที่จะเกิดขึ้นใน

โรงเรียนเหล่านี้ครับ เปิดเทอมวันที่ 1 กรกฎาคม นี้ โรงเรียนจำนวนไม่น้อยต้องมีการจัดสัปดาห์ให้เด็กมาโรงเรียน เพราะเด็กในห้องเขาเยอะ ห้องหนึ่ง 40 คน ก็จะมีการจับสลากกันว่าใครจะได้มาวันไหน แต่เชื่อไหมครับว่าในโรงเรียนเดียวกัน จะมีเด็กบางห้องได้มาเรียนเต็มเวลาปกติ ที่เมื่อกี้ อาจารย์วัชรฤทัย ได้คุยให้ฟัง คือ มันจะมีโครงการพิเศษหลากหลายโปรแกรมในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน Gifted ห้องเรียน EP ซึ่งห้องเรียนเหล่านี้จะมีการจำกัดจำนวนเด็กต่อห้องอยู่ที่ไม่เกิน 20 – 25 คน ก็แสดงว่าถ้ามาตกรการทางสาธารณสุขขอยอมรับตัวเลขนี้ได้ เด็กเหล่านี้จะมีโอกาสได้เรียน face to face ปกติกับคุณครู ซึ่งโดยปกติเด็กกลุ่มนี้เวลามาโรงเรียนเขาก็ได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นกลุ่มที่มีสิทธิพิเศษบางอย่างอยู่แล้ว ห้องเรียนเหล่านี้เป็นตัวอย่างของโครงการที่รัฐส่งเสริม รัฐอนุญาตให้เกิดขึ้น และโรงเรียนจำนวนไม่น้อยก็อยากจะมี เพราะมีโครงการเหล่านี้แล้วทำให้มีเงินพิเศษในการอุ้มชูโรงเรียนได้ ทำให้โรงเรียนบริหารจัดการได้คล่องตัวมากขึ้น มันก็เป็นตัวแทนความเหลื่อมล้ำที่มันถูกสร้างขึ้น และเด็ก ๆ ก็เรียนรู้ด้วยว่า อ้อ ตีกันนั่นตีกัน EP ห้องนี้ห้อง gifted เพราะฉะนั้นก็อาจจะมีการต่างชาติเดินเข้ามาสอนห้องเหล่านี้ โดยการคัดเลือกครูในโรงเรียนที่เก่งๆ แล้วมาช่วยสอนห้องเรียนเหล่านี้ แล้วในวันที่โรงเรียนเราต้องเผชิญความล่มสลาย เรื่องความไม่แน่นอนเรื่องโควิด ห้องเรียนเหล่านี้จะถูกโอบอุ้ม ไม่ถูกผลกระทบเลย คือเด็กจะไปโรงเรียนปกติ ครูยังมาสอนปกติ แต่

ห้องเรียนเด็กทั่วไปก็ต้องสลับวันมาเรียน เรียนออนไลน์ที่บ้านแทน ซึ่งยังมีปัญหาเชิงคุณภาพอยู่ คำถามคือ โรงเรียนเหล่านี้ไม่ใช่โรงเรียนกลุ่มล่างนะครับ นี่คือโรงเรียนกลุ่มบนแล้วของระบบการศึกษาไทย โรงเรียนที่มีห้องพิเศษเหล่านี้มักจะปรากฏในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ เด็กสองสามพันขึ้นไปถึงสี่พันคน บางโรงเรียนระดับชั้นหนึ่งมี 20 ห้องเรียน มีห้องเรียนกลุ่มพิเศษเหล่านี้เกือบ 12 ห้อง แสดงว่าความเหลื่อมล้ำ การเลือกปฏิบัติ การใช้สิทธิพิเศษ มันอยู่ในชีวิตประจำวันของโรงเรียนตอนนี้อยู่แล้ว เด็กๆ และคุณครูเรียนรู้ว่ามันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ที่เราบอกว่า ตาบอดสี นะครับ เราถูกทำให้ตาบอดสีเรื่องการเลือกปฏิบัติ บอดเรื่องความเหลื่อมล้ำ บอดเรื่องสิทธิพิเศษ ในบางครั้งเราอมรับเสียด้วยซ้ำ พ่อแม่จำนวนไม่น้อยก็จะรู้สึกว้าว ไหนๆอุดหนุนลงทุนให้ลูกได้เรียนในโรงเรียนดังแล้ว ถ้าเกิดจ่ายตังค์เพิ่มอีกหน่อยหนึ่งก็จะมีโอกาสเข้าถึงห้องสิทธิพิเศษขึ้น คือเราเป็นสังคมที่เชิดชูเรื่องสิทธิพิเศษเรื่องเหล่านี้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มันก็ทำให้เห็นเงาสะท้อนว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมอเมริกันในปัจจุบันนี้มันกำลังเกิดขึ้นเงิบๆในสังคมไทย และอาจจะถึงจุดที่เราต้องทบทวนกันแล้วว่า ต้องตั้งคำถามกับสิ่งที่โรงเรียนเป็นอยู่ เพราะสิ่งที่โรงเรียนเป็นไม่ได้เป็นด้วยตัวมันเอง มันถูกทำให้เป็นด้วยนโยบายของรัฐ และสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่น่าจะต้องชวนคิดชวนถกเถียงกัน เพราะในอเมริกาเองก็มีความเคลื่อนไหวของนักวิชาการสายที่ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์กับระบบการศึกษามาโดย

ตลอดว่ามันเกิดอะไรขึ้น อาจจะมีการจัดการเรียนการสอนวิชาที่ว่า ด้วยเรื่องเกี่ยวกับการเป็นพลเมือง แต่เราสอนอะไรกันในโรงเรียน โรงเรียนที่เป็น elite school (โรงเรียนชั้นสูง) ในอเมริกาสอน civic education (การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง)อย่างไร ในขณะที่ โรงเรียนที่เป็น public education ทั่วไป โรงเรียนที่เป็น public school ทั่วไป สอนวิชาที่เกี่ยวกับพลเมืองอย่างไร มีการนำประเด็น ถกเถียงที่เรียกว่า controversial issues เข้ามาพูดคุยในห้องเรียนแค่ไหน และโรงเรียนกลุ่มที่อาจจะมีความพร้อมสูง เวลาที่เขาจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบโจทย์เรื่องการเตรียมพลเมือง เขา เตรียมพลเมืองแบบไหนกัน เขาเตรียมพลเมืองที่เคารพความเป็น มนุษย์ของผู้อื่นมากน้อยแค่ไหน เพราะสิ่งเหล่านี้มันมีส่วนในการ ผลิตซ้ำตามที่อาจารย์วัชรฤทัย บอก การศึกษามักถูกทำให้เป็น เครื่องมือของรัฐมากกว่าการเป็นเข็มทิศในการชี้นำสังคมว่าจะพา สังคมไปสู่ทิศทางไหน ตอนนี้เวลาเรามองเรื่องราวเหล่านี้ก็คิดว่า เป็นโจทย์ใหญ่แล้วที่ทำให้เราต้องตั้งคำถามว่า ถ้าเราเรียนรู้จากสิ่งที่ เกิดขึ้นในสังคมอเมริกันกลับมาสู่สังคมไทย ผมชอบคำถามที่ผู้ฟัง ถามตบท้ายมาก ๆ ทำไมคนไทยไม่รู้สึกรู้ว่าตัวเองถูก treat เหมือน คนดำ สังคมไทย 60 ปีที่แล้ว 70 ปีที่แล้ว ลูกจีนไม่ได้ถูก treat เหมือนทุกวันนี้นะครับ แต่ลูกหลายคนจีนที่ไปโรงเรียนเอกชน ไป โรงเรียนที่มีความพร้อม แล้วเขาให้เติบโตมาเป็นคนชั้นกลางใน สังคม เป็นคนขับเค็ลื่อนแวนดวงธุรกิจ มันทำให้ลูกหลานคนจีนใน

เมืองไทย 60 ปี ที่แล้วที่ถูก treat เป็นลูกเจ๊ก กลายเป็นคนไทยไป
เรียบริบร้อยแล้ว ก็เป็นตาบอดสีเหมือนกันในเรื่องความเหลื่อมล้ำใน
สังคมไทย สิ่งนี้คงไม่แตกต่างกันในสังคมอเมริกัน เด็กเอเชีย
จำนวนไม่น้อยคือเด็กกลุ่มที่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่ค่อยๆทำให้
เขาเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ และกลับไปตอบโจทย์เรื่องการศึกษาคือ
กระบวนการทัศน์เรื่องการศึกษาแบบอเมริกัน เขามองการศึกษาเป็น
การเตรียมคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน แล้วบ้านเราก็ตามรอยมาติดๆ
เวลาเราพูดเรื่องการเตรียมคน เตรียมเรื่องสมรรถนะต่างๆ เราจะ
ไม่ได้พูดเรื่องสมรรถนะพลเมือง เช่น เมื่อตะก็มีคำถามเรื่อง
พลเมืองโลก เราตื่นตัวเรื่องสมรรถนะสากล universal
competency มากกว่าเขาเรื่องพลเมืองโลก เพราะเรารู้สึกว่าเรื่อง
ใหญ่ในสังคมไทยคือเรื่องการเป็นพลเมืองของชาติ และคำว่าชาติ
ของเราก็อาจถูกนิยามในมุมมองของรัฐที่มีการ dominate ด้วยชุด
ความคิดบางอย่างได้ สำหรับผมอาจจะมึปัญหาตั้งแต่วันแรกที่คำ
ว่า civic education ถูกแปลเป็นไทยแล้วครับ เพราะการศึกษาเพื่อ
สร้างพลเมืองในความหมายของมัน เวลาแปลเป็นไทย เราแปลว่า
วิชาหน้าที่พลเมือง คือมันอยู่ใน paradigm ของการจัดการศึกษา
แล้วว่า civic education แบบอเมริกัน ที่มาติดตั้งในเมืองไทยตั้งแต่ปี
2503 นะครับ เวลาเราแปลเป็นไทย เราแปลเป็นชื่อวิชาว่า หน้าที่
พลเมือง ซึ่งเวลาแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษ มันจะประหลาดมาก
เพราะมันกลายเป็นวิชา civic duty ซึ่งเรามองว่าวิชาเหล่านี้เป็นการ

เตรียมคนให้รู้หน้าที่ในการปฏิบัติตัว และเป็นเหมือนที่ อาจารย์วัชร ฤทัย บอก คือทำให้เกิดการมองบุคคลด้วยสถานภาพและก็ แบ่งแยกกัน ถ้าเราเป็นเด็กกลุ่มที่มีความเก่งวิชาวิทยาศาสตร์หน่อย ก็ใช้เรื่องแปลกไม่ใช่หรือที่เราจะเข้าถึงโรงเรียนกลุ่มเน้นวิทยาศาสตร์ และได้ทุนในการเรียน ได้เรียนในโรงเรียนที่ลงทุนต่อหัวสูงมากๆ และเป็นเรื่องปกติไม่ใช่หรือที่ต้องลงทุนเรื่องพวกนี้ เพราะรัฐ ต้องการคนเก่งให้เก่งยิ่งขึ้น เพื่อหวังให้เป็นกำลังในการขับเคลื่อน สังคม จึงเกิดโครงการแบบเด็กช่างเผือกทั้งหลายที่มาเรียนโรงเรียน เน้นวิทยาศาสตร์กัน มาเรียนในโครงการพรีโอลิมปิกส์กัน ซึ่งเงิน รายหัวที่ใช้ในโครงการพรีโอลิมปิกส์ต่อคน อาจจะมีมากกว่าการบริหารโรงเรียนทั้งโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กซะด้วยซ้ำ โดยหวังว่า ถ้าเราเตรียมโรงเรียนกลุ่มนี้เป็น leader ของสังคมได้ เป็น elite ของสังคมได้ จะมีส่วนในการพัฒนาสังคมให้มีความเข้มแข็งได้ ยิ่งขึ้นในเชิงเศรษฐกิจ การศึกษาในภาพนี้จึงกลายเป็นเครื่องมือในการผลิตซ้ำ มาทำให้คนเชื่อว่า ความเหลื่อมล้ำเป็นเรื่องปกติ ความไม่เท่าเทียมเป็นเรื่องที่ต้องยอมรับ และสิทธิพิเศษเป็นเรื่องที่ไม่ควร ถูกตั้งคำถาม และชุดความคิดนี้เองที่มันมาผลิตซ้ำในเชิงนโยบาย อาจารย์ประจักษ์ คุยเรื่อง equality ความเสมอภาค ความเสมอภาคในความหมายอะไร ถ้าในความหมายของเศรษฐกิจเราก็จะ มุ่งเน้นเรื่องการสงเคราะห์ เราจึงเห็นว่าตอนนี้ แม้กระทั่งหน่วยงาน ที่ทำงานเรื่องความเหลื่อมล้ำเองก็ติดกับดักเรื่องนี้ ยังมุ่งไปที่การใช้

เงินช่วยเหลือเด็กยากจนมากกว่าการตั้งคำถามไปที่นโยบายการเลือกปฏิบัติกับโรงเรียน ทำให้โรงเรียนจำนวนไม่น้อยเลิกลงเรื่อย ๆ เพราะเด็กถูกดึงออกไปที่โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดใหญ่ก็จะมีความพร้อมของงบประมาณรายหัวที่กระจุกตัวอยู่ แต่ ณ วันนี้ที่โควิดกำลังเป็นประเด็นปัญหาของสังคมไทย มันชวนให้ตั้งคำถามแล้วล่ะว่า 1 กรกฎาคม นี้ โรงเรียนขนาดเล็กแทบทุกโรง เด็กจะได้ไปโรงเรียน 100 เปอร์เซ็นต์ เพราะเด็กต่อห้องเขาน้อยมาก ไม่เกิน 20 คนเอง แต่โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะใหญ่ขนาดแม่เหล็กทั้งหลายที่เด็กกระจุกตัวกัน 40 45 คน นั่นแหละ จะเป็นโรงเรียนที่เกิดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กครึ่งมโหฬาร และพ่อแม่จะเป็นประจักษ์พยานเห็นภาพนี้ด้วยกันในวันที่ 1 กรกฎาคม ช่วงสองสามสัปดาห์นี้มีการพูดคุยเรื่องการจัดตารางเรียนโรงเรียนซึ่งปวดหัวมากๆเลย ว่าเด็กโรงเรียนที่มีความหลากหลายหลักสูตรจะปฏิบัติกันอย่างไรดี และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนไม่น้อยที่มีการรับเด็กโครงการพิเศษต่างๆ เพื่อชื่อเสียงของโรงเรียนอย่างที่ อาจารย์วัชรฤทธิ์ พูดถึงอย่าง เช่น โครงการนักกีฬา เด็กๆเหล่านี้เป็นประชากรแฝงในโรงเรียนใหญ่ ซึ่งเวลาที่เราคูยเรื่องความเหลื่อมล้ำจากเรื่อง online learning เรามองไม่เห็นเลย นะ ด้วยโรงเรียนเหล่านี้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนทางไกล แต่เราพบเลยว่าเด็กเหล่านี้จำนวนไม่น้อยเป็นเด็กต่างจังหวัด ที่มาอยู่ และมาอยู่หอพัก เพื่อมาเรียนโรงเรียนเหล่านี้เพื่อมาทำหน้าที่เป็นนักกีฬา ถ้าเราได้ไปอยู่ใน

โรงเรียนจริงๆ จะพบว่าเด็กๆ เหล่านี้ มีฟังก์ชันพิเศษในโรงเรียน ถ้าโรงเรียนต้องแข่งขันกีฬา แข่งขันโยคะวาทิต หน้าที่ของคุณคือ ไปแข่งไปซ้อม ไม่ใช่มาเรียน และเด็กเหล่านั้นก็จะโตด้วยเทร็คพิเศษ คือเข้าโควตาพิเศษในการเรียนมหาวิทยาลัย เขาถูกเลือกออกมาแล้วว่าเขามีหน้าที่บางอย่าง แล้วก็ปฏิบัติต่อเขาแค่ฟังก์ชันนั่นเอง เพราะฉะนั้น คำถามที่ อาจารย์วัชรฤทัย ทิ้งท้าย ผมคิดว่าสำคัญมากๆ คือตอนนี้การศึกษามันกลายเป็นเครื่องมือผลิตซ้ำ สิ่งที่เราควรตั้งคำถามคือ เรากำลังพูดถึงการศึกษาที่เป็นอยู่ หรือที่ควรจะเป็น และวันนี้พอ อาจารย์ไทเรล เปิดประเด็นให้เห็นเรื่องของสังคมอเมริกันที่มองผ่านมิติเวลา อาจารย์ประจักษ์ มาชวนมอง อาจารย์นภารัตน์ มาชวนมอง เราเห็นเงาเหล่านั้นสะท้อนในสังคมไทยชัดเจนมากกว่า การศึกษามันไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ มันเกิดขึ้นจากโครงสร้างเศรษฐกิจ การเมือง ชุดคุณค่าที่เรายอมรับกันอยู่ แนวคิดระบบอุปถัมภ์มันได้กลายร่างมาเป็นระบบสังคมสงเคราะห์ ในสังคมไทย ทำให้การเลือกปฏิบัติ สิทธิพิเศษเป็นเรื่องที่ต้องยอมรับ สำหรับผมเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องแค่การสอนวิชาใหม่ในห้องเรียน และการแก้ปัญหา โอเค มันอาจจะเกิดขึ้นตั้งแต่ระดับในห้องเรียน ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างครูกับเด็กในห้องเรียน การมีบทสนทนาที่เปิดให้มีการถกเถียงโต้แย้งกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้กำลังค่อยๆ เกิดขึ้น

ผมคิดว่า movement ของพลเมืองวัยรุ่นที่เกิดขึ้นช่วงเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมาเป็นสัญญาณเชิงบวกว่ามันมีการการเปลี่ยนแปลงเรื่อยๆ ในโรงเรียนเกิดขึ้นแล้ว โดยครูหนุ่มสาวจำนวนไม่น้อยที่มีผลต่อเด็กจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่เขาเจอครูอีกแบบหนึ่งมาแล้ว วันที่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย เขาเป็นประจักษ์พยานของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยตลอด 6 ปี 7 ปีนี้ เขาได้เห็น เขาได้ตั้งคำถาม เขาได้คิดถกเถียง อาจจะไม่ได้อาจจะไม่ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ของโรงเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลง แต่เราเห็นว่ามันมีปัจจัยแบบนี้เกิดขึ้นแน่ๆ กับเด็กๆ เหล่านี้ เขาเจอครูจำนวนไม่น้อยที่มารับฟังเขามากขึ้น ถกเถียงกับเขามากขึ้น ถึงแม้จะไม่ใช้ครูกลุ่มใหญ่ ก็ต้องเผชิญกับโรงเรียนที่ยังอาจจะปรับตัวไม่ทันอยู่เยอะมาก

ปรากฏการณ์ที่ อาจารย์เบญจรัตน์ บอก ผมก็เจอมาเมื่อหลายเดือนที่แล้วมานี่เอง เมื่อมีนิสิตมาขอพบ คลานเข้ามาตั้งแต่หน้าประตูเลย ทำให้เราซึ้งมากกว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะว่าสิ่งนี้เมื่อ 10 ปีที่แล้วยังไม่เข้มข้นมาก แต่ช่วงไม่กี่ปีนี้ เห็นปรากฏการณ์นี้มากยิ่งขึ้น ยิ่งมีความพยายามจะเปลี่ยนผ่านสังคมไทย แรงดึงกลับของโรงเรียนที่ยังมีชุดคุณค่าเก่า ค่านิยมเก่า มันยังทำงานเข้มแข็งอยู่เป็นจุดท้าทายว่า ถ้าวันนี้คนรุ่นใหม่ของเราเริ่มลุกขึ้นมาสังเกตสังเกตสังกา มีสายตาความเป็นพลเมืองโลกในการมองโจทย์ในเชิงโครงสร้างมากขึ้น ตั้งคำถามกับสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศที่อยู่ห่างไกลและมองกลับมาที่สังคมไทย ถ้าคนเหล่านั้น รวมถึงคุณครูด้วย คุณครูหนุ่มสาวที่อยู่

ในโรงเรียนที่มองเห็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอเมริกาตอนนี้ แล้วกลับมาตั้งคำถามกับการศึกษาไทย โรงเรียนไทย ห้องเรียนของพวกเขาที่กำลังเผชิญอยู่ในภาคการศึกษาที่จะถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนที่เขาจะเป็นประจักษ์พยาน ในวันที่ 1 กรกฎาคม นี้ มันจะเป็นการตื่นรู้ครั้งใหญ่ ของคนทำงานการศึกษาที่ต้องชวนกันขบคิดให้เกิดบทสนทนาแบบนี้ให้ เกิดมากยิ่งขึ้น และน่าจะเป็นโจทย์ที่ท้าทายของสังคมไทยในการ ยอมกลับมา ถอดเสื้อผ้า ดูเนื้อตัวตัวเอง ว่าตอนนี้ สิ่งที่เราเป็นจริงๆ คืออะไร เราอาจจะห่มห่อด้วยแนวคิดการศึกษาทันสมัยทั่วโลก หลักสูตรที่ทันสมัยทั่วโลก แนวปฏิบัติที่ทันสมัยทั่วโลก แต่แก่นแท้ ของเราจริงๆ อาจจะเป็นตัวตนที่เราไม่เคยกลับมามองย้อนสำรวจ ตัวเองเลย และอาจทำให้เราได้มองเห็นมุมที่ทำให้ตัวเองต้อง เจ็บปวดในการมอง และแหลมคมในการถกเถียง และเป็นเรื่อง ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการถกเถียง เพราะว่าถ้าไม่เริ่มมองตั้งแต่วันนี้ สัญญาณที่มันจะเกิดขึ้นใน 10 ปี ข้างหน้า 20 ปี ข้างหน้า ก็มี แนวโน้มจะเป็นไปได้ที่มันจะซ้ารอยกัน เพราะประวัติศาสตร์ก็เป็น บทเรียนเสมอว่าบทเรียนที่เกิดขึ้นในมิติของเวลา มันไม่ได้ห่างหายไป คือคนหนีเงาอดีตไม่ได้ อดีตปัจจุบันอนาคตมันเชื่อมโยงกัน และ การศึกษาไทยก็คงจะเป็นอย่างนั้นเช่นกัน ขอบคุณครับ

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

อาจารย์สรุปได้ ดีมาก พูดเอง สรุปเอง ได้ดีมาก ดิฉันแทบไม่ต้องสรุปอะไร แต่ก็มีเรื่องที่น่าสนใจที่อาจารย์ชี้ให้เห็นเรื่องระบบในโรงเรียน เห็นความเชื่อมโยงกับอเมริกามากกว่าที่เราคิดถ้าเรามองเรื่องการศึกษาทั้งในแง่สิ่งที่เราได้เรียนรู้มาและระบบที่เรานำมาใช้ เมื่อก็อาจารย์มีข้อเสนอเชิงรูปธรรมหลายข้อนะคะ ซึ่งจะตรงกับคำถามที่มีคนถามเข้ามาในเฟซบุ๊กไลฟ์ มีคำถามที่ว่า เราอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ในระบบโรงเรียนแล้ว แต่พอเขาออกมาในสังคมที่มันยังไม่เอื้อต่อความเป็นธรรม ความเสมอภาค แบบนี้เราจะทำอย่างไร นี่เป็นคำถามที่ฝากไว้กับวิทยากรท่านอื่นๆด้วย ทีนี้คำถามที่เข้ามามีหลากหลายมาก พยายามจัดกลุ่มก็ยังคงยากอยู่ เรามีเวลาอีกประมาณ 15 นาที เท่านั้น ดิฉันขออนุญาตพูดคำถามสักสองสามคำถามแล้วก็เชิญวิทยากรท่านไหนที่อยากจะตอบ และก็มีส่วนคำถามที่เฉพาะไปยังวิทยากรบางท่านด้วย เมื่อกี้มีคำถามเรื่องเกี่ยวกับคนเอเชียในสหรัฐว่าทำไมจึงไม่รู้สึกรู้สึกว่าตัวเองเป็นชนกลุ่มน้อยที่ถูกเลือกปฏิบัติหรือไม่เท่าเทียม นะคะ อาจารย์ไทเรลจะช่วยตอบ และท่านอื่นที่อยากจะแลกเปลี่ยน มีคำถามถึงเรื่องน้องหม่องทองดี ที่อาจารย์นภารัตน์เอ่ยถึงก่อนหน้านี้ว่า มันกลายเป็นว่าเพราะเขาทำดีให้สังคมไทย เขาเลยได้สัญชาติ มันจะทำให้เราไม่เห็นปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าเดิมหรือเปล่า จริงๆแล้วเรายังมีคนอีกหลายแสนคนในสังคมไทยที่อยู่เมืองไทย เกิดเมืองไทยมาหลาย

ชั่วอายุคน แต่ไม่มีสัญชาติไทย ทำให้เขาไม่สามารถเข้าถึงการศึกษ
เข้าถึงบริการ และสิทธิต่างๆในสังคมได้ อาจจะเริ่มจากสองสาม
คำถามนี้ก่อน และถ้ามีอะไรเพิ่มเติมจะถามต่อ นะคะ คำถามแรก
เราอยู่ในโรงเรียนอาจจะมีใจความเข้าใจมากขึ้นแล้ว แต่ในสังคมเราจะ
ช่วยสื่อสารเรื่องพวกนี้ได้อย่างไร และเรื่องคนเอเชียในสหรัฐ คิดว่า
มันโยงกันอยู่ นะสองคำถาม อาจารย์ไทเรล เริ่มก่อนไหมคะ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไทเรล:

ก็จะตอบสั้นๆ ก็จริงๆก็ตอบทั้งหมดไม่ได้ ก็นึกถึงอย่าง
อาจารย์อรรถพลพูดถึงความเหลื่อมล้ำ ความสัมพันธ์ของความ
เหลื่อมล้ำ ชนชั้นทางสังคม และความหมายที่มีกับสีผิว เลยคิดว่าคน
เอเชียหลายๆคนที่สหรัฐที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าคนผิวดำ
และคนที่เป็นลาตินอเมริกา ก็จะมองว่าไกลกว่าคนผิวดำ อีกเรื่อง
หนึ่งคือ ก็มีการดูถูกสีผิวของแต่ละกลุ่มไม่มาก ไม่ว่าจะสีไหน อันนี้ก็
เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่อาจเป็นส่วนหนึ่ง แต่ในเวลาเดียวกันก็อยากพูด
ถึงองค์กรที่ เมติสัน ซึ่งเป็นหนึ่งในสามองค์กรที่นำประท้วงช่วงนี้ ที่
ชื่อ Freedom Inc. และก็ป็นองค์กรที่เป็นความร่วมมือระหว่างนัก
เคลื่อนไหว คนผิวดำ คนม้ง และคนเขมร ที่รวมตัวกัน ซึ่งที่จริงทั้ง
สามกลุ่มเป็นกลุ่มที่ถูกดูถูก และกลุ่มคนที่เป็นคนจนในเมือง แล้วเขา
ก็ร่วมกันต่อสู้ พวกเขาก็ทำงานเรื่องการศึกษาเยอะเหมือนกัน ก็เลย
คิดวาก็แล้วแต่ ตอนทีพูดถึงคนเขียในนั้นมันหลากหลายมากเลย ก็
เลยอาจจะต้องตอบในแต่ละกลุ่ม

ขอโยงอีกคำถามหนึ่งให้คนอื่นเหมือนกัน ก็คือ ในฐานะที่เรา อยู่ในวงการการศึกษาและสอนด้วย ถ้าจะสอนเพื่อปลูกจิตสำนึก เพื่อประชาธิปไตย เพื่อให้นักศึกษาอยากร่วมต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย เราควรจะทำอย่างไรดี

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

คำถามยาก เอาไว้เป็นคำถามปิดท้ายวงเสวนาใหม่คะ ถ้าจะสอนเพื่อปลูกจิตสำนึกประชาธิปไตย จะทำอย่างไรดี อาจารย์ทุกท่านในฐานะที่เป็นคนสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ไม่มากก็น้อย ปรบวงช่วยกันคิดหาคำตอบตอบอาจารย์ไทเรลช่วงท้ายด้วยนะคะ

ย้อนกลับมาประเด็นเรื่องคนเอเชียไม่ได้รู้สึกว่าเป็นผู้ถูกกดขี่ อาจารย์ท่านอื่นมีใครอยากจะเสริมประเด็นนี้ไหม ถ้าไม่มีจะไปต่อประเด็นเรื่องคนไร้สัญชาติ อาจารย์ประจำก็มีอะไรใหม่คะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์:

จริงๆมันมีงานศึกษาค้นคว้าเรื่องที่ว่าเป็นคนกลุ่มน้อยมักจะเหยียดกันเอง เพราะว่าในสังคมที่คนกลุ่มน้อยถูกกดทับเอาไว้ในมิติต่างๆ คือคนเอเชียในอเมริกาต่อให้ประสบความสำเร็จในแง่การศึกษาและหน้าที่การงาน ก็เผชิญกับปัญหาการถูกเหยียดเช่นกัน นักเรียนไทย นักเรียนเอเชียทุกคนต้องเคยมีประสบการณ์ถูกโดนเหยียด เพราะเขาไม่ได้ถูกนับเป็นพลเมืองที่เท่าเทียมกัน ทีนี้ ใน

สังคมแบบนี้ เด็กมันถูกแบ่งใช้ไหมครับ ก็อันตรายสำหรับคนกลุ่มน้อยมันเหลือชนิดเดียว สถานะ คักดีศรีที่จะถูกขอมรับ ทุกคนเลยพยายามตะกายด้วยการเหยียบคนอื่นที่เป็นชนกลุ่มน้อยด้วยกันเอง คนเอเชียก็บอกว่า ฉันไม่เท่ากับคนขาวนะ แต่ฉันก็เหนือกว่าคนดำ อันนี้ผมคิดว่ามันเป็นสังคมที่โหดร้ายที่ทำให้ชนกลุ่มน้อยแทนที่จะผิงกกำลังกัน ช่วยกันต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมของกันและกัน มันกลายเป็นพยายามถีบกันและกันเพื่อตัวเองจะได้ขึ้นไปอยู่ในสถานะที่สูงกว่า

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

ท้ายที่สุดแล้วการจะสร้างความรู้สึกว่ามันเท่าเทียมกันโดยที่ไม่ได้ไปเหยียดคนอื่นต่อมันจะเป็นยังไง คงจะเป็นโจทย์สำคัญที่เราจะมาคุยกันตอนท้าย กรณีหม่อง ทองดี อาจารย์นภารัตน์ จะตอบไหมคะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภารัตน์:

ขอบคุณ คุณอรุรรา ตันตรีตระการ เห็นด้วยกับคุณอรุรราคะ ที่บอกว่า จริงๆแล้วแสดงให้เห็นถึงว่า ถ้าหากคุณไม่ได้มีศักยภาพหรือไม่มีความสัมพันธ์กับประเทศ การที่จะได้สัญชาติยากใหม่ คือถ้าดูตาม พ.ร.บ.สัญชาติไทย มันซับซ้อนมาก มีการแก้ไขมาหลายรอบมาก ตอนหลังนี้ ถ้าไปดู มาตรา 7 ทวิ วรรค 2 ก็จะทำให้เห็นว่ามีการ

แก้ไข ฉบับที่ 4 2551 บวกกับ มติ ครม. ปี 2559 ได้มีการกำหนด กฎเกณฑ์ที่จะได้สัญชาติ ซึ่งหม่องก็เป็นหนึ่งในนั้นที่พ่อแม่เป็นคน ต่างดาว แต่เกิดในประเทศไทย และเกิดตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2535 เพราะฉะนั้น ถ้ามองว่า การได้ยากใหม่ ต้องบอกเลยว่า หม่อง เองเขาก็ใช้เวลาจนกว่าจะได้จนปีที่ 9 จะเข้าปีที่ 10 เพราะฉะนั้นถ้า ถ้ามองว่าเห็นด้วยไหมกับคุณอรรธา ว่า มันแสดงให้เห็นว่าการได้ สัญชาติของเด็กไร้รัฐ หรือแม่กระทั่ง เด็กที่เป็นลูกของแรงงาน ต่างชาติที่เกิดในประเทศไทย ต้องบอกเลยว่า ยาก และจริงๆก็ อยากให้มีการลองทบทวนอีกครั้ง ก็อย่างที่บอกไว้ตอนต้นว่า ถ้า ผู้สร้างกฎหมาย หรือ นโยบาย นักการเมือง มองในเชิงว่า เด็กกลุ่ม นี้คือเด็กที่เกิดในประเทศไทย ก็ได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน ซึ่ง เขาก็มีความรู้สึกว่าเขาเป็นคนไทย ก็เหมือนตัวเราเอง เมื่อสักครู อาจารย์อรรถพล ก็ได้พูดว่า อย่างแต่ก่อนเรียกเจ๊ก ก็ถูกดูถูกไปใน อดีตจนกระทั่งมีสถานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น มันก็เลยกลายเป็นว่า ถูกมองในเชิงที่อยู่ในระดับสังคมชั้นสูงขึ้น มีส่วนร่วมในการสร้าง เศรษฐกิจ แต่ถ้ามองในเชิงพหุวัฒนธรรม เด็กกลุ่มนี้ก็สร้าง ประโยชน์ให้กับประเทศชาติเหมือนกัน และถ้ามองในเรื่องสถิติของ ประชากร ต่อไปประเทศไทยก็จะเป็นหนึ่งในประเทศเอเชียที่จะมี ผู้สูงอายุสูง ตั้งแต่ 20 เปอร์เซนต์เป็นต้นไป เพราะฉะนั้นเราก็ต้อง ทบทวนเหมือนกัน นักการเมือง และผู้สร้างกฎหมาย ก็ต้องมานั่ง คอยเหมือนกันว่า คุณจะละทิ้งเด็กกลุ่มนี้ ไม่ให้เขามีสัญชาติ ไม่ให้เขา

เข้าถึงบริการของรัฐ ทั้ๆที่พ่อแม่เขาทำงานที่นี้ เขาเสียภาษี และตัวเขาเองก็สามารถที่จะแลกเปลี่ยนทักษะหรือความรู้ความสามารถกับเด็กไทยที่นี้ได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้น ถ้ารัฐตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐาน คัดดีศรีความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนบนโลกนี้ ก็หวังเป็นอย่างยิ่ง ก็เห็นด้วยกับคุณอรุรว่า ว่าจะระบบของการได้รับสัญชาติ มันจะมีขั้นตอน หรือกระบวนการที่อาจจะทำให้เข้าถึงได้ง่ายกว่านี้ ขอขอบคุณมากค่ะ

อาจารย์ ดร.วัชรฤทธิ์:

อยากจะเสริมนิดหนึ่ง มิติเรื่องของสัญชาติ หรือคนต่างชาตินี้เข้ามาในประเทศ อาจจะทำให้เราต้องมองถึงเรื่องความเป็นพลเมืองโลกมากขึ้น เพราะแน่นอนว่า ปัญหาของการย้ายถิ่นในศตวรรษที่ผ่านมามันเป็นปัญหาใหญ่ทั่วโลก ไม่ใช่เฉพาะในประเทศไทย ที่นี้เราไม่สามารถตีกรอบและปิดชายแดนของเราได้ต่อไป เพราะฉะนั้นเราคงต้องเริ่มมองว่า เราทำอะไรได้บ้าง เราสนใจประเด็นที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศที่อยู่ห่างออกไป เพราะในที่สุดแล้วมันส่งผลกระทบ เรื่องการค้าที่คิดว่าเป็นประเด็นใกล้ตัว แต่ในที่สุดเดี๋ยวมันก็กลับมาถึงเรา เพราะฉะนั้น นี่เป็นประเด็นหนึ่งที่เราสามารถ อันนี้อาจจะตอบอาจารย์ไทเรล ไว้ด้วยก็ได้นะคะ คือเราต้องชี้ให้เห็นมิติพวกอย่างนี้มากขึ้นว่าโลกนี้มันโยงใยกันมาก และความเป็นพลเมืองโลกมันคืออะไร มันไม่ใช่แค่เป็นนักท่องเที่ยวทั่ว

โลกที่คุณมีเพื่อนอยู่ทั่วโลก หรือคุณเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนประเทศ
โน้นประเทศนี้ อันนั้นเป็นมิติซึ่งระบบการศึกษาก็อาจส่งเสริม มี
international education มีการศึกษาที่เป็นนานาชาติ แต่มันไม่ใช่แค่นั้น
มันเป็นมิติเชิงที่ว่า แล้วเราจะสนใจ ใส่ใจเรื่องต่างๆที่มันเกิดขึ้น
ในโลกได้อย่างไร โดยเฉพาะประเด็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่
มันส่งผลกระทบต่อทุกคนแน่นอนค่ะ

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

อาจารย์อรรถพล เชิญค่ะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล:

ขอบคุณครับ จะตอบ 3 เรื่องครับ เรื่องหม่องด้วย
ประเด็นพลเมืองโลก และตอบคำถาม อาจารย์ไทเรล ด้วย คิดว่า
ประเด็นเรื่องหม่อง เป็นเคสที่น่าสนใจมากๆ เพราะหม่องไม่ได้เพิ่ง
เริ่มมาเคลื่อนไหวเรื่องการขอลิทธิพลเมือง แต่หม่องเพิ่งจะได้
กลับมาเคลื่อนไหวจริงจังหลังเหตุการณ์หมู่ป่าอคาเดมี่ คือหม่อง
ตั้งแต่ตอนเป็นเด็กได้รับสัญญาจากนักรการเมืองว่าจะได้รับสิทธิ
พลเมืองหลังไปแข่งพับจรวด แล้วก็เจียบหายไปและปล่อยให้เขาโดด
เดี่ยวแล้วก็สู้กันเอง แต่เขาเริ่มเข้ามามีพื้นที่สื่อเมื่อตอนมีเคสหมู่ป่า
และเมื่อรัฐเลือกปฏิบัติด้วยการให้สิทธิพลเมืองแก่น้องๆหมู่ป่าที่เป็น
เด็กไร้สัญชาติ ซึ่งอาจจะไม่ใช่แค่เด็กที่มีความสามารถพิเศษแล้วละ
ครับที่ได้รับสิทธิพิเศษอันนี้ แต่แสงไฟไปถึงตรงไหน ตรงนั้นก็จะ

ได้รับการดูแลจากรัฐเป็นพิเศษ นั่นก็คือ รัฐมีการเลือกปฏิบัติจริงๆ มีสิทธิพิเศษจริงๆ และเคลของหม่อง น่าจะเป็นตัวสะท้อนได้ดีว่าเรามองปัญหาเหล่านี้ระดับปัจเจกไม่ได้ มันเสี่ยงเรื่องระดับโครงสร้างไม่ได้หรอก เคลที่อาจารย์นภารัตน์พูดมีความสำคัญมาก คือ เรื่องกลไกทางกฎหมาย ขั้นตอนนโยบายโดยรัฐ เป็นสิ่งที่เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ เราจะรอให้เด็กคนหนึ่งลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง ยาวนานเจ็ดแปดปี เก้าปี ถ้าหากเขาไม่ได้เป็นหม่อง ไม่ได้มีความมุ่งมั่นขนาดนี้ ก็แสดงว่าเขาก็ต้องอยู่เป็นประชากรแฝงในเมืองไทย ต่อเนื่องยาวนาน

ผมคิดว่าโจทย์นี้เป็นโจทย์สำคัญ คือเวลาเราคุยเรื่องประเด็นโลก คนจะพร้อมทำความเข้าใจ เวลาเราคุยเรื่องผู้ลี้ภัย คุยเรื่องซีเรีย อย่างนี้ นิสิตนักศึกษาพร้อมที่จะเรียนรู้และถกเถียง แต่พอเราคุยเรื่องเพื่อนบ้านใกล้ๆเรา พูดถึงความรุนแรงกับผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติในพม่าอย่างไรสิ่งญา คนจำนวนไม่น้อยเอาตัวเองเป็นเจ้าของประเด็น แล้วก็มองผ่านแว่นตาความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองของชาติ มากกว่าจะเห็นประเด็นที่มันถูกซ่อนอยู่ เพราะฉะนั้นเวลาเราคุยเรื่องโจทย์ของประเด็นพลเมืองโลก ลึกๆไปมันทำให้เราเห็นความเป็นพลเมืองในตัวเองมากยิ่งขึ้น โจทย์ถกเถียงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ มันกลายเป็นกระจกสะท้อนให้เราเห็นตัวเอง และยังมองผ่านมิติเวลาเห็นอดีตของเขา มันจะเห็นว่าบ้านเราก็มีที่มาที่ไปเช่นเดียวกัน และคำถามที่สำคัญมากๆก็คือ ณ วันนี้ ที่เราบอกว่าต้องเตรียม

พลเมือง เราอาจจะเปลี่ยนห้องเรียนเราได้ แต่แค่เปลี่ยนห้องเรียน
เรามันไม่เพียงพออยู่แล้ว

เมื่อก็แอบอ่านคำถามในเฟซบุ๊ก ครูคนหนึ่งถามคำถามดี
มากๆ ถ้าเราเปลี่ยนทุกอย่างในห้องเรียนเราได้แล้ว แต่เด็กยังถูก
เตรียมเพื่อไปสอบโอเน็ต มันจะเกิดอะไร แสดงว่ามันมีความย้อน
แย้ง paradox ของเป้าหมายการศึกษา ตกลงเรากำลังเตรียมคนมา
เป็นแรงงานใช้ไหม ขณะที่โรงเรียนเอง คุณครูเองกำลังตื่นตัวเรื่อง
การเตรียมพลเมือง ให้คนหนุ่มสาวของเราโตขึ้นมาเป็นคนที่เอาใจ
ใส่ฐานะของคนในบ้านตัวเองและนอกบ้านตัวเองในฐานะความเป็น
มนุษย์ด้วยกัน เพราะฉะนั้น ขณะที่เราจะเปลี่ยนห้องเรียน เรา
หลีกเลี่ยงการถกเถียงเชิงโครงสร้างไม่ได้ ในการคุ้ยรอบแรงแผม
พยายามโยงให้เห็นว่ามันมีชุดความคิดหลายๆเรื่องที่มีมันกระทบ
สังคมไทยโดยตรง เช่น การจัดการศึกษาอิงมาตรฐาน การจัด
ข้อสอบที่ใช้วัดมาตรฐานโรงเรียน ทำให้โรงเรียนต้องเอาคะแนน
เหล่านี้มาจัด ranking กัน สิ่งที่เกิดขึ้นกับการจัดอันดับโรงเรียน
ตอนนี้มันก็ไม่ต่างกับ 20 ปีที่แล้ว ที่เกิดปรากฏการณ์ในรัฐเท็กซัส ที่
บอก เท็กซัสมิราเคิล ที่เอานโยบายมายกระดับโรงเรียนผ่านการบู๊ท
เงินลงมา แล้วกระตุ้นเอาคะแนนสอบวัดมาตรฐาน

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องขบคิด เราปฏิรูปแค่ห้องเรียนอย่าง
เดียวไม่ได้ ห้องเรียนประชาธิปไตยอยู่โดดๆไม่ได้ ถ้าสังคมไม่เป็น
ประชาธิปไตย ผมสอนนิสิตนักศึกษาใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาหลายปี

หลายๆครั้งกว่าเด็กจะมาเจอเราตอนปี 3 เพราะผมสอนวิชาเด็กปี 3 เราจะมีคำถามจากเด็กเสมอว่า เราเรียนจบ ม.6 มา เรียนปีหนึ่ง เหมือนมาเรียนอะไรที่โรงเรียนหลอกเรามาตลอด วิชาประวัติศาสตร์ที่โรงเรียนสอนมา เวลาเราเจอกับกับนักประวัติศาสตร์ ทำไมมันคนละเรื่อง เราเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองมา แต่พอเจอนักรัฐศาสตร์ชวนตั้งคำถามคอนเซ็ปพลเมือง ตกงมันคืออะไรกันแน่ ตอนนี่เด็กของเราจำนวนไม่น้อยอยู่ภายใต้ชุดคุณค่าที่โรงเรียนของรัฐกล่อมเกลามาขึ้นมา เพราะฉะนั้น มันเป็นประเด็นที่ชวนถกเถียงว่า ในมุมของการเปลี่ยนแปลงโรงเรียน ห้องเรียน มันคงจะปล่อยให้เปลี่ยนแค่ครูคนเดียว หรือโรงเรียนเดียวไม่ได้ เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการศึกษาโดยการสร้างโรงเรียนใหม่แค่โรงเรียนเดียว หรือแค่กลุ่มโรงเรียนที่มีความเชื่อร่วมกันเท่านั้น และก็แค่เปลี่ยนคุณครูคนเดียว หรือก็วนเดียว ไม่พอหรอก คงต้องมองถึงต้นทางของการเปลี่ยนแปลง และสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในวันสองวัน แต่มันใช้เวลาในการเปลี่ยนเป็นสิบๆปีในการจะสร้างชุดคุณค่าใหม่ขึ้นมา

โจทย์ของ อาจารย์ไทเรล ที่ตั้งคำถามจะเป็นพลเมืองได้อย่างไร ผมก็คิดว่าระดับที่เป็น ถ้าระดับที่เล็กที่สุดระดับคลาสรูมที่เป็นได้คือชวนกันมา deconstruct ความเข้าใจผิดๆที่มันติดตัวเรามา ถอดกันไปเรื่อยๆครีความคิดเหล่านี้ โรงเรียนประถม ก็อย่าไปสร้างความเข้าใจผิดให้กับเด็ก เด็กของเราเรียนรู้ที่จะล้อเลียน รังแก

เพื่อนที่แตกต่างจากตัวเองตอนอยู่โรงเรียน ตอนเข้า ป.1 ไม่ได้แตกต่างกันหรอก แต่มาด้วยคุณค่าที่พ่อแม่สอนมา อยาไปยุ่งกับเขาว่าเขาเป็นลูกแรงงานพม่า นี่เป็นลูกของคนผิวสี แต่ถ้าคุณครูไม่ไปผลิตซ้ำ สร้างสิ่งเหล่านี้ให้กับเขาตอนที่เขายังเป็นเด็ก พัฒนาการของเด็กประถม มันคือชุดของการเตรียมค่านิยมพื้นฐาน เตรียมนิสัย พอมาถึงมัธยมจึงมาเตรียมเรื่องของ cognitive มุมมองกัน เด็กมัธยมจำนวนไม่น้อยมาพร้อมกับความเข้าใจผิดแล้ว มาพร้อมกับชุดคุณค่าที่มันปิดเปื้อน คุณครูที่สอนระดับมัธยม มีหน้าที่ช่วยกันตั้งคำถาม ชวนเด็กให้เท่าทันความคิดตัวเองว่าคุณไปปรับโอเดียนี่มาจากไหน รับชุดคุณค่านี้อมาจากไหน เด็กนักเรียนมัธยมปลายเป็นวัยที่จะรับชุดคุณค่าที่เป็นนามธรรมมากขึ้น เป็นโอกาสดี ใครที่ได้สอนเด็กชั้นมัธยมปลาย แต่อย่าติดกับดักแค่เรื่องเตรียมเด็กให้สอบโอเน็ตนะครับ เราไม่น่าจะปล่อยให้โรงเรียนเป็นแค่ที่เตรียมนักเรียนโอเน็ต โรงเรียน คือตอนนี้เด็ก ม.6 ม.3 ป.6 เวลาเขาจะสอบโรงเรียนจะทวิตเขาเสมือนว่าไปรบเพื่อโรงเรียน เพราะคะแนนสอบของเขาจะเป็นตัววัดมาตรฐานโรงเรียน กระทบคุณภาพ ผอ. แต่หน้าที่ของโรงเรียนมันควรจะมากกว่านั้น เป็นโรงเรียนที่เตรียมพลเมืองรุ่นใหม่ของเราให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ไม่ว่าเขาจะเป็นใคร

ผมอยากจะทำด้วยข่าวๆหนึ่ง เมื่อวานไปประชุมกับคุณครูในเครือข่าย มีโรงเรียนหนึ่งที่อยู่ที่ชายแดนที่เชียงราย โรงเรียนนี้ถ้าดูไกลๆ มีเด็กเป็นพันๆคน อู้ฟู่เงินมาก มากกว่า 50

เปอร์เซ็นต์ คือเด็กที่ข้ามแดนมาจากพม่า แล้ววันที่ต้องปิดเพราะโควิด โจทย์ใหญ่คือ จะรับเด็กยังไงในเมื่อลูกค้าหลักของโรงเรียนคือเด็กพม่า เด็กที่ข้ามฝั่งมา โรงเรียนก็มีมาตรการต่างๆเพื่อจะข้ามฝั่งไปสอบเด็กฝั่งนั้นให้ได้ จะรับเด็กให้ได้ อันนี้คือเด็กที่มีสแตนด์บายมาโรงเรียน เป็นเด็กพม่าที่พ่อแม่พร้อมส่งข้ามแดนเข้าไปเรียนกลับเป็นเด็กนักเรียนนอกรายวัน คือข้ามแดนมาทุกเช้า กลับบ้านไปทุกค่ำ และโรงเรียนก็จะทริตเขาด้วยความพร้อม เพราะฉะนั้น แวนตาในการมองเรื่องพลเมือง อย่างมองแค่ว่า เป็นลูกหลานคนมีตังค์ เป็นเด็กต่างชาติ แล้วก็ทริตเขาดี แต่พอเป็นลูกต่างดาวที่ตามพ่อแม่มาเป็นคนงานก่อสร้าง ก็ทำเหมือนเขาไม่มีตัวตนในโรงเรียน ทั้งหมดเกิดขึ้นจากวัฒนธรรมในโรงเรียน ในห้องเรียน และเริ่มจากคุณครูเริ่มจากการเตรียมครู และต้องไม่ละเลยการมองปัญหาเชิงโครงสร้างขององค์กรต่างๆ นโยบายต่างๆของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตซ้ำทางการศึกษาที่มีการเลือกปฏิบัติ ขอขอบคุณครับ

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

ก่อนที่จะปิดท้าย ดิฉันมีคำถามที่อยากจะถอยกลับไป ไม่ได้เป็นเรื่องการศึกษาเสียทีเดียว แต่ติดใจคำที่อาจารย์รรถพลพูดว่า ถ้าเราจะเปลี่ยนแปลง หรือถ้าจะมองมันจะมีความเจ็บปวดเพราะเราจะไปเห็นปัญหาที่มันเกิดขึ้นกับสิ่งที่เราเป็นมา ที่นี้อยากจะถามโดยเฉพาะอาจารย์ประจักษ์ว่า ความเจ็บปวดอันหนึ่งที่เราเห็นในความเปลี่ยนแปลง คือการที่คนออกมาชุมนุม การที่คนรุ่นใหม่

ออกมาเปล่งเสียงว่าเราไม่ยอมรับกับหลายๆเรื่อง ระบบที่มันเป็นอย่างนี้มันก็สร้างความเจ็บปวดในสังคม เพราะมันถูกคนที่ที่มีอำนาจในสังคมเริ่มรู้สึกของตัวเองถูกทำทลาย หรือคนส่วนหนึ่งก็กลัวการที่คนออกมาชุมนุมเยาะแยะมากมาย เราควรทำความเข้าใจ หรือเราควรอยู่กับมันกับการเปลี่ยนแปลงที่มันจะสร้าง บางคนบอกมันจะสร้างความขัดแย้งใหม่ในสังคม เราควรทำความเข้าใจมันยังไง เพราะถ้าอยู่ไปแบบเดิม แบบไม่ตั้งคำถาม หรือไม่ทำอะไรที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด มันก็อาจจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่กระแสจิตสำนึกใหม่ กระแสการเคลื่อนไหวใหม่ๆ ที่เราเห็นทุกวันนี้ มันเจ็บปวดแน่ๆ เราควรจะทำมันใหม่ หรือเราควรจะทำอยู่กับมันยังไง นี่อาจจะเป็นอีกคำถามหนึ่งที่ทิ้งท้าย และจะเชิญวิทยากรทุกท่านสรุปประเด็นคนละนาที่ สองนาที่ อาจารย์ประจักษ์ ก่อนเลยคะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์:

โอเค งั้นก็ตอบทั้งสองคำถามเลยนะครับ ตอบคำถามอาจารย์เบญจรัตน์เมื่อครู่คือ เราต้องเริ่มจากการเปลี่ยนมุมมองก่อนว่า ความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งเลวร้ายเสมอไป เวลาสังคมไทยพูดถึงความขัดแย้ง เราไปใช้ความขัดแย้งในความหมายเชิงลบตลอดเลย ความขัดแย้งเท่ากับความรุนแรง เท่ากับการจลาจล เท่ากับการทำลายบ้านเมือง ความขัดแย้ง จริงๆมันเป็นคำกลางๆ ใช้ใหม่ครับ conflict คือ ไม่ว่าจะสังคมไหน มีคนหลากหลายมาอยู่ร่วมกัน

หลากหลายผลประโยชน์ทั้งความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ แม้กระทั่งไลฟ์สไตล์ ความขัดแย้งมันก็อยู่ทุกอณูอยู่แล้ว เพื่อนฝูงก็มีความขัดแย้งกันได้ ฉะนั้น คีย์ก็คือว่า เราจะอยู่กับความขัดแย้งอย่างไรต่างหาก แล้วใช้ความขัดแย้งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สร้างสรรค์ยังไง มีคนบอกว่า รัฐ หรือสังคม ก็เหมือนร่างกาย ถ้าไม่ขยับเลย ร่างกายมักจะสุขภาพไม่ดี ฉะนั้น ความขัดแย้งมันก็ทำให้สังคมขยับปรับเปลี่ยน อยู่ที่ว่าเราขยับยังไง คือถ้าเราแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งไปในทางที่ดี มันก็สร้างสรรค์ได้ ผมคิดว่ามันเป็นเรื่องของสื่อ และนักการศึกษา ที่เราจะต้องช่วยทำให้คนไม่เกลียด กลัว ความขัดแย้ง อันนี้รวมถึงนักศึกษาด้วย นะครับ และจริงๆทุกสังคม โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ เขารับมรดกตกทอดมาจากอดีต สิ่งที่พวกเขา กำลังทำกันอยู่ตอนนี้ จริงๆเขากำลังต่อสู้เพื่อแก้ไขความผิดพลาดในอดีต และความผิดพลาดเหล่านั้นมันถูกกลบฝังมานานต่างหาก และการที่เราเจียบเสีียง มันอาจจะดูเหมือนไม่มีความขัดแย้ง มันสงบดี แต่หมายความว่า ปัญหา มันไม่ได้ถูกแก้ไขเลย ใช้อุณหภูมิความขัดแย้ง โมเมนต์ ตรงนี้ที่เราเห็น จริงๆแล้วมันเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่ทำให้ประชาธิปไตยมันมีสุขภาพที่ดีขึ้น สังคมมันดีขึ้น เวลาเราเห็นความขัดแย้งในอเมริกา จริงๆด้านบวกที่เราต้องมองเห็นคือ อย่างน้อยเป็นคุณค่าที่ดีของประชาธิปไตยนะ คือ มันทำให้คนประท้วงได้ เวลารัฐปฏิบัติกับประชาชนไม่เป็นธรรม เวลารัฐละเมิดสิทธิมนุษยชน สังคมออกมาส่งเสียงได้ แล้วมันจะเกิดการ

แก้ไขได้ ในขณะที่เดียวกัน เราไม่ค่อยเห็นชาวที่จีนเกิดอะไรขึ้น ที่ เกาหลีเหนือ ถ้ามว่ารัฐเหล่านั้นที่มันดูสงบ ที่มันดูไม่เป็นข่าว ไม่มี ความวุ่นวาย แต่มีการละเมิดสิทธิใหม่ โอ... มีการละเมิดสิทธิอย่าง รุนแรง อันนั้นยิ่งน่ากลัวกว่า คือ สังคมที่รัฐละเมิดสิทธิได้โดยไม่เป็น ข่าวด้วยซ้ำ แล้วประชาชนก็ประท้วงเรียกร้องไม่ได้ มันก็จะไม่มีวัน แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้

รองศาสตราจารย์ ดร.ไทเรล :

ก็คิดว่าตอบคำถาม อาจารย์เบญจรัตน์ คิดว่าสิ่งที่ควรทำ ทั้งในไทยและที่สหรัฐฯก็ ต้องกล้าที่จะให้รุ่นใหม่ที่กำลังต่อสู้ผู้นำเรา ได้ มากกว่านั้นก็คิดว่าต้องสนับสนุนอย่างจริงจัง ในกรณีที่เพิ่ง เกิดขึ้น กรณีบังคับข่มขืนของวันเฉลิม และเยาวชนอีกคนที่ใช้ชื่อนิร นาม ทวีท ทวีตเตอร์ ก็ถูกจับอีกที ก็ต้องสนับสนุนอย่างจริงจัง และ ต้องทำให้ไม่ถูกลืม ที่สหรัฐฯเริ่มมีการจับคนที่ไปประท้วงเยอะ ก็คิด ว่าสิ่งที่ต้องทำคือ ต้องสนับสนุนและต้องไม่让他ถูกลืม เพื่อได้ ทำงานต่อไป

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

สำคัญมากนะคะ เรามาคุยเรื่องประชาธิปไตย ความเท่า เทียม แต่ถ้าไม่คุยไปถึงคนเหล่านั้นแล้วปล่อยให้เขาถูกลืม ก็ไม่มี ประโยชน์

อาจารย์ ดร.วัชรฤทัย:

ก็คล้ายๆ อาจารย์ประจักษ์ อาจารย์ไทเรล นะคะ ประเด็นที่พูดมาแล้ว คือ เราคิดว่าคงต้องมองเรื่องความขัดแย้งว่ามันเป็นเรื่องที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ ย้อนกลับไปเรื่องที่ John Dewey พูดว่า ประชาธิปไตยต้องเกิดใหม่ทุกยุค ก็คิดว่าเป็นอุปมาอุปไมยที่น่าสนใจ เพราะว่าการเกิด การคลอดใหม่ การคลอดนี้เจ็บปวดนะคะ บอกว่า หมอตำแย นี่คือ education นะ คือการศึกษานะ แต่อุปมาอุปไมยว่า ถ้าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงมันต้องเจ็บปวด คราวนี้เรายอมรับว่ามันต้องมีความเจ็บปวดแน่นอน แต่เรามีเครื่องมือหรือมีทักษะอะไรบางอย่างที่จะมาช่วยทำให้การเปลี่ยนผ่านนี้เป็นไปอย่างเสียหายน้อยที่สุด มีความรุนแรง มีความรุนแรงน้อย หรือไม่มี ความรุนแรงเลย หรือว่า คนที่อยู่กับมัน มีทักษะอะไรที่จะอยู่กับมันได้ ก้าวข้ามไปกับมันได้ ก็ต้องมีทักษะอะไรบางอย่างเหมือนกัน เช่น เรื่องของการรับฟัง การเรียนรู้ที่จะรับฟังซึ่งกันและกัน เปิดใจนะจริงๆ มันต้องการพื้นที่แบบนี้จริงๆนะ รวมถึงเราคนทำงานที่พยายามผลักดันเรื่องประชาธิปไตย เราก็รู้สึกว่าการคุยอยู่กับตัวเราเอง เราก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าคนที่คิดต่างจากเราจริงๆ ทำอะไรจริง คิดแบบนี้ได้ เราก็คิดแบบนี้ของเรานั้นแหละ แต่เราก็อยู่ในพื้นที่ของเรา เราก็ไม่ได้รับฟังจริงๆ หรือเปล่า สำหรับคนที่มีชุดความคิดแบบอื่นว่ามันมีที่ไปที่ไปยังไง เขามาจากการไม่เห็นตรงนั้นจริงๆ ไม่ได้ตั้งใจจะไม่เห็น คนกลุ่มนี้เราจะทำงานกับเขาได้อย่างไรโดยที่ไม่ได้ผลัก

เขาออกไป เพราะว่าหลายๆครั้งท่าทีของคนทำงานตรงนี้เองที่จะสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มันก็สำคัญกับการที่เราจะสร้างพันธมิตร หรือว่าเราจะสร้างศัตรูมากขึ้น เพราะฉะนั้น นี่ก็เป็นโจทย์ของคนทำงานในเรื่องนี้ เราอยู่ในแวดวงการศึกษา เราก็อยากให้คนที่อาจจะไม่ได้เชื่อเรื่องสิทธิมนุษยชน 100 เปอร์เซ็นต์ก็ได้ เดินเข้ามาตรงนี้ มาคุยกันดูซิ เราอยากเรียนรู้จากเขา แล้วก็ เรียนรู้ไปด้วยกัน ทำยังไงให้มันเกิดพื้นที่แบบนั้นได้มากขึ้น

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

ขอบคุณค่ะ อาจารย์ค่ะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภารัตน์:

ก็อยากจะฝากภาครัฐ ภาคเอกชน หรือปัจเจกบุคคล เรื่องของการเคารพความมีตัวตน เคารพในคุณค่าของคนทุกคน คดีของ George Floyd ทำให้เราเห็นเลยว่า การที่ไม่เห็นตัวตนของคนๆ หนึ่ง มันสร้างความร้ายกาจของคน ไม่ว่าจะเขามีบทบาททางการเมือง หรือไม่มีบทบาททางการเมือง มันทำให้ทัศนคติที่เกิดขึ้นมันเป็นลบ และมันทำให้เกิดการทำร้ายกัน ไม่ว่าจะป็นระดับไหนก็ตาม ซึ่งการทำร้ายที่เกิดขึ้นกับ George Floyd กลายเป็นเรื่องเกิดมานานแล้ว และยังคงเกิดขึ้นอยู่ ก็เลยอยากจะฝาก โดยเฉพาะ แม้กระทั่งระดับของอาจารย์เองที่สอน หรือคุณครู ก็ไม่อยากให้จัดระดับของ

เด็กตามความเก่ง ความเชี่ยวชาญอะไรของเด็ก แต่อยากให้จัดในคุณค่าที่ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสที่จะสร้างสรรค์ มีโอกาสที่จะยอมรับคุณค่าของตัวเอง หรือแม้กระทั่งความล้มเหลว หรือความไม่เก่งอะไรของเขา แต่หน้าที่ของเรา คือ สร้างให้เขาเป็นพลเมืองโลกอย่างที่อาจารย์หลาย ๆ ท่านพูดว่า เราจะเป็นพลเมืองโลก นอกเหนือจากที่เราจะพูดเรื่องประชาธิปไตย เรามาคุยเรื่องระดับนี้กันด้วยว่า ถ้าคุณมองทุกคนมีตัวตน คุณครุมองเด็กทุกคนไม่ว่าเขาจะเป็นเด็กแวนท์ ถ้าเขามีความสามารถพิเศษอื่น ๆ เราก็ควรส่งเสริม ไม่ใช่มองไม่เห็นเขาเพราะเขาไม่ได้เก่งทางวิชาการ และจริง ๆ เกรด ก็ไม่ควรทำให้คุณครูรู้สึกว่าคุณต้องชื่นชมเด็กเฉพาะกลุ่มด้วยซ้ำไปพ่อแม่ของเด็กก็เป็นกลุ่มคนสำคัญในการสร้างพลเมืองโลกเหมือนกันค่ะที่จะช่วยให้เกิดความตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน เพราะว่าสิทธิมนุษยชน รวมถึง สิทธิทางการเมือง สิทธิเศรษฐกิจ สิทธิสังคม และสิทธิวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหลักประกันให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ทุกคนต้องได้รับในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล:

ก็คิดว่าระบอบกลไกเชิงโครงสร้างและค่านิยมใดๆมันถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ และถ้ามันถูกสร้างโดยมนุษย์ มันก็ถูกเปลี่ยนโดยมนุษย์นั่นแหละ และเมื่อก็อาจารย์ประจักษ์ก็ย้ำชัดเจนว่า

ความขัดแย้งเป็นที่มาของการเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นความขัดแย้งไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัว และการเปลี่ยนแปลงก็เกิดไม่ได้ถ้าไม่เริ่มจากการตั้งคำถาม ไม่เริ่มจากการเรียนรู้ ถกเถียง และจูงใจกัน ลงมือทำด้วยกัน การศึกษามีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลง ผมยกเคสสั้นๆ เคสฮ่องกง นะครับ หนุ่มสาวฮ่องกงที่ทุกวันนี้แอดทิฟกัน เป็นผลมาจากการปรับเปลี่ยนแนวทางการศึกษาครั้งใหญ่ช่วงก่อนปี 2,000 ว่าการมีวิชาแบบ liberal study ในโรงเรียนที่เน้นการสืบค้น การตั้งคำถาม การถกเถียงกันในห้องเรียน มันมีส่วนร่วมในการเตรียมพลเมืองให้เป็นคนอีกแบบหนึ่ง ที่จะมีส่วนในการสร้างพลังการเปลี่ยนแปลงได้ และชอบประเด็น อาจารย์วัชรฤทัย การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่มันจะยั่งยืนได้ มันคือการวิ่งมาราธอน เป็นการวิ่งมาราธอนหมู่ ไม่ได้ไปคนเดียว เพราะฉะนั้น อย่าเพิ่งรีบปลักคนที่เห็นต่างให้เป็นผู้ขัดแย้ง คนตรงข้าม ทำยังไงที่จะไปด้วยกัน และก็การเรียนรู้จากการพูดคุยคือโอกาสทำให้เราเรียนรู้เรามากขึ้นว่าแต่ละความคิดมันมีที่มาของความคิด และประชาธิปไตยเรียกร้องความเปิดใจกว้างในการที่จะเรียนรู้กันและไปด้วยกัน ก็ให้กำลังใจคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ด้วยที่กำลังพยายามจะสร้างการเปลี่ยนแปลง มันอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นแบบพลิกฟ้าพลิกแผ่นดินเวลาไม่กี่ปี แต่มันคือการรับไม้ต่อ และวิ่งมาราธอนไปด้วยกัน ทำอย่างไรสังคมไทยจะไปด้วยกันได้โดยไม่ทอดทิ้งใครให้อยู่ข้างหลัง ขอขอบคุณครับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์:

นิดเดียวครับ อยากเสริมประเด็นอาจารย์อรุณพลที่อาจารย์พูด เรื่องมารารถอน คือคิดว่า หัวใจสำคัญหลังจากนี้ถ้าอยากสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน เราควรรวมกันเป็นเครือข่าย แล้วสร้าง movement สร้างขบวนการ เพราะว่าปัจเจกชนคนเดียวไม่ว่าเราจะพยายามแค่ไหนก็ไม่มีพลังมากเท่าไร ไม่ว่าจะเป็นครูที่อยากเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา หรือตัวเราเอง ฉะนั้นก็คือว่า ผมคิดว่า movement มันคือพลัง อย่างในอเมริกา ปฏิเสธไม่ได้ สิ่งที่ Black Lives Matter ทำที่เป็นคุณูปการก็คือ movement ที่เขาสร้าง มาแล้วมันทำอย่างต่อเนื่อง เพราะว่า การเปลี่ยนแปลงมันต้องใช้ เวลาอีกยาวนานถ้าเราจะเปลี่ยนไปถึงระบบ โครงสร้าง กฎหมาย ไม่ต้องพูดถึงวัฒนธรรม มันเป็นเรื่องของแบบ generation (รุ่นอายุ คน) เลย หมายถึงว่า พอเราไม่โดดเดี่ยว เราก็ empower (เสริมพลัง) ตัวเอง empower กันและกัน คำที่ตัวเองใช้ คือ ตาบอดสี ผม คิดว่าหน้าที่ของครูที่สำคัญคือ ทำให้นักเรียนไม่ตาบอดสีกับเรื่อง สิทธิมนุษยชนที่มันอยู่แวดล้อมตัวเขา แต่ก่อนที่จะทำอย่างนั้นได้ ครูเอง นักการศึกษา ก็ต้องไม่ตาบอดสีก่อนกับสิ่งที่มันเกิดขึ้นใน สังคม อันนี้ถ้าจะตอบคำถามอาจารย์ไทเรลว่าเราจะส่งเสริมยังไง คือ เริ่มจากเรื่องใกล้ตัวที่เราตาบอดสีอะไรหรือเปล่า แม้แต่เรื่อง ชีวิตประจำวัน หรือเรื่องที่เราเห็นในโรงเรียน ในห้องเรียนของเรา ครับ

อาจารย์ ดร.เบญจรัตน์:

ประเด็นสุดท้ายของ อาจารย์ประจักษ์ เรื่องการสร้าง ขบวนการ movement เพื่อที่จะไปด้วยกันทั้งสังคม โดยเฉพาะเป็น ขบวนการเพื่อที่จะไม่ทำให้เราตาบอดสี นั่นก็เป็นวัตถุประสงค์หลัก ที่เดียวของการจัดงานวันนี้ขึ้นมา และขององค์กรที่ร่วมจัดทั้งสอง องค์กรในวันนี้จะนะคะ ทั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มูลนิธิ การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย ซึ่งเข้าใจว่า อาจารย์วิทยากรหลาย ท่านก็เป็นส่วนหนึ่งของมูลนิธิอยู่นะคะ เราพยายามที่จะให้จัด การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องสันติภาพ เพื่อที่จะให้สังคมเรา ไม่ตาบอดสี นะคะ

และหนึ่งในความพยายามเล็กๆ ของเราวันนี้ เราจะเห็นได้ จากที่เราได้เชิญ ล่ามภาษามือ ด้วยความสนับสนุนจาก วิทยาลัย ราชสุดา ต้องขอขอบคุณ คุณสร้อยทอง หยกสุริยันต์ คุณวิภาวี เขียวขำ มาช่วยทำให้เราเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคมที่ไม่กีดกัน ใครออกไป ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเนื้อหา เวทีที่เราพูดคุยวันนี้ ได้มากขึ้นกับคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ปกติมักจะไม่ได้มีโอกาสเข้าถึงตรงนี้

ท้ายที่สุดขอขอบคุณวิทยากรทุกท่าน โดยเฉพาะอาจารย์ ไทเรล ที่ดีมากแล้ว เพราะว่าต้องเข้านอน ขอขอบคุณอาจารย์ ประจักษ์ อาจารย์อรรถพล อาจารย์วัชรฤทธิ์ อาจารย์ณภัรรัตน์ รวมถึงฝ่ายไอทีของมหาวิทยาลัยมหิดล และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณผู้ฟังทุกท่าน ขอให้ติดตาม facebook ของเรา

ต่อไปนะคะ ทั้งของสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และของมูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย เราจะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้นต่อไป และขอเชิญเข้าร่วมกิจกรรมของเราต่อไป ขอขอบคุณมากค่ะ

ภาคผนวก

รศ.ดร.ไทเรล ฮาเบอร์คอรน์

ผศ.ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ

ผศ.ดร.นภารัตน์ กรรณรัตน์สูตร

อ.ดร.วัชรุทัย บุญอินทร์

ผศ.อรรถพล อนันตวรสกุล

อ.ดร.เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว

อ.ดร. พิทธิ์ธีรา นาคอุไรรัตน์

ประวัติวิทยากร

รศ.ดร.ไทเรล ฮาเบอร์คอร์น

Ph.D. in Sociocultural Anthropology, Cornell University

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ภาควิชาภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย

มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-เมดิสัน

ผลงาน/ ประสบการณ์การทำงานสำคัญ

-หนังสือ เรื่อง การปฏิวัติที่ถูกตัดตอน ชาวนา นักศึกษา กฎหมาย และความรุนแรงในภาคเหนือของไทย Revolution Interrupted: Farmers, Students, Law and Violence in Northern Thailand.

-หนังสือเรื่อง In Plain Sight: Impunity and Human Rights in Thailand ว่าด้วย ‘รัฐลอยนวล’ หรือรัฐที่ใช้ความรุนแรงกระทำต่อประชาชนโดยไม่ได้รับโทษทัณฑ์

ผศ.ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ

Ph.D., Department of Political and Social Change,

Australian National University, Canberra, Australia, 2013

ปัจจุบันเป็นรองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลงาน/ ประสบการณ์การทำงานสำคัญ

2558 ประชาธิปไตยในยุคเปลี่ยนผ่าน: รวมบทความว่าด้วย
ประชาธิปไตย ความรุนแรง และความยุติธรรม (กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน, 2558).

2562 ประชาธิปไตย: หลากความหมาย หลายรูปแบบ
(กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์).

2563 When We Vote: พลวัตการเลือกตั้งและประชาธิปไตย
ในอาเซียน (กรุงเทพฯ: มติชน).

ผศ.ดร.นภารัตน์ กรรณรัตน์สุตร

**Ph.D. in Human Rights and Peace Studies, Mahidol
University, Thailand, 2013**

ปัจจุบันเป็นประธานหลักสูตร ประธานหลักสูตร MA in Human
Rights

และอาจารย์ประจำประจำสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลงาน/ ประสบการณ์การทำงานสำคัญ

การทำโครงการวิจัย The Development of the learning process to
prevent children of migrant workers from human trafficking: the
case studies of schools and learning centers admitting migrant
children in Samut Sakhon ซึ่งผลิตผลงานในเชิงวิชาการ ได้แก่
บทความวิจัย และนวัตกรรม ประเภทวรรณกรรม ลักษณะงาน

หนังสือและสิ่งพิมพ์ ได้รับหนังสือรับรองการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์จาก
กรมทรัพย์สินทางปัญญา

อ.ดร.วัชรฤทธิ์ บุญอินทร์

Ph.D. in Human Rights and Peace Studies, Mahidol
University, Thailand, 2014

ปัจจุบันเป็นประธานหลักสูตร PhD in Human Rights and Peace
Studies

และอาจารย์ประจำประจำสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลงาน/ ประสบการณ์การทำงานสำคัญ

- กรรมการและเลขานุการมูลนิธิแอคชั่นเอดประเทศไทย
- ประธานมูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย

ผศ.อรรถพล อนันตวรสกุล

M.Ed (Teaching Social Studies) Faculty of Education,
Chulalongkorn University (1997) M.Ed (Environmental
Education) Faculty of Social Science and Humanities,
Mahidol University (2004)

ปัจจุบันเป็นอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงาน/ ประสบการณ์การทำงานสำคัญ

-กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

-เลขานุการสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

อ.ดร.เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว

Ph.D. in Politics, La Trobe University, Australia, 2015

ผลงาน/ ประสบการณ์การทำงานสำคัญ

ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสีทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

และอาจารย์ประจำสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล

อ.ดร. พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการบริหารวารสารสิทธิและสันติศึกษา (Journal of Human Rights and Peace Studies)

ผลงาน/ ประสบการณ์การทำงานสำคัญ

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสื่อสารสาธารณะ คณะกรรมการจัดทาวารสารสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) (2559 – ปัจจุบัน)
- นักวิชาการเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (TCE)
- ผู้ทรงคุณวุฒิกำกับและประเมินโครงการวิจัย สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบัน พระปกเกล้า (2561 – ปัจจุบัน)

องค์กรร่วมจัด

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา (สสมส.) เกิดจากการรวมตัวกันระหว่างศูนย์สิทธิมนุษยชนศึกษาและการพัฒนาสังคม (ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2541) และศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี (ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2547) สสมส. ได้ผนวกประสบการณ์และวิสัยทัศน์จากทั้งสองศูนย์เข้าไว้ด้วยกัน เอกลักษณ์ของ สสมส. คือองค์ความรู้ที่เป็นสหสาขาวิชา และการสร้างนิยามใหม่ให้แก่การศึกษาด้านสันติภาพ ความขัดแย้ง ความยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและส่วนอื่นๆของโลก

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มีพันธกิจสำคัญ คือ ส่งเสริมความเป็นเลิศในการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ และร่วมขับเคลื่อนกับประชาคมเพื่อการแปลงเปลี่ยนไปสู่สังคมสันติธรรม

มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย

(THAI CIVIC EDUCATION FOUNDATION– TCE FOUNDATION)

มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย (THAI CIVIC EDUCATION FOUNDATION–TCE FOUNDATION) เป็นสถาบันการศึกษา

อิสระที่ทำงานเพื่อปมเพาะวัฒนธรรมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร และไม่สังกัดการเมืองฝ่ายใด

มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย (Thai Civic Education–TCE Foundation) มีพันธกิจสำคัญ คือ การสนับสนุน ครู ผู้ฝึกสอนครู และหน่วยงานการศึกษา ในการทำงานเพื่อจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดพลเมืองนักเคลื่อนไหวเพื่อความเป็นธรรมทางสังคม นอกจากนี้ TCE ยังทำงานเป็นหน่วยประสานงานหรือคณะอำนวยการของเครือข่ายอีกด้วย

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล

M.A.
Human Rights
and
Peace Studies

(Thai Program)

M.A.
Human Rights

(International Program)

M.A.
Human Rights
and
Democratization

(International Program)

Ph.D
Human Rights
and
Peace Studies

(International Program)

Training
on Conflict
Transformation

แปลงเปลี่ยน
ความขัดแย้ง
ด้วยสันติวิธี

รายละเอียดเพิ่มเติม

มีบทบาทแล้ว

จัดโดย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล (สสมส.)
ร่วมกับ มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (TCEF)

ติดต่อผู้จัดทำ:

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

เลขที่ 999 อาคารปัญญาพิพัฒน์ ถ.พุทธมณฑลสาย 4 ศาลายา นครปฐม 73170

โทร.02-441-0813 - 5

<https://op.mahidol.ac.th/ihrp/>

<https://www.facebook.com/IHRP.Mahidol/>

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/HRPS/announcement>